СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ XXIV СЪЕЗД

Масса а мехкашкара пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

Советски Союза Коммунистически парте Нохч-ГІалгІайн обкома, Нохч-ГІалгІайн АССР Лакхехьарча Советен Министрийн Советен орган | («СВЕТ») | Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров Чечено-Ингушской АССР

№ 42 (4487). | ШОАТТА, 10 апрель 1971 шу. | Мах 2 кап. | *Газета арадуьл 1923 шера дехз*

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ XXIV СЪЕЗДАХ БОЛА

ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

9 апреле съезда Іуьйрйнарчу заседани цхьа барт а болуш тІеийцира КПСС Центральни Комитета Отчетах йолу КПСС XXIV-чу съезда резолюци, КПСС Устава магІа хийцамаш цхьаданарчу хурамаш бола КПСС XXIV-чу съезда соцам, 1971—1975 шерашна СССР халкъа бахам дегІабоалабора пхе шере плана хьалхьхьара КПСС XXIV-чу съезда Директиваш чІагІйърах бола КПСС XXIV-чу съезда соцам.

Цул тІехьагІа съезда ладийгІар парте Центральни органаш харжаре результатех счетни комиссе председатела нох. Г. В. Романова бича хоамага.

Съезда делегаташа чІагІгІа дІаьхдаь тІаьрами тохарца тІаьхь цхьа барт а болуш КПСС Центральни Комитета членаш, ЦК членашка кандидаташ, КПСС Центральни ревизионни комиссе членаш харжарах бола хоам.

Перерыв хиначул тІехьагІа съезда тІаьхьара заседани хилар. Председательствуючи вахча нох. Л. И. Брежнева хоам бу съезда цІерагІа хьайела заявлени председательни кхьачо хиларах. Съезда КПСС ЦК-ана тІадиллар цафга хьыхари йоаттІаш бола решени тІезарх.

Нох. Л. И. Брежнева хоам бу хиначу Пленуме КПСС Центральни Комитета парте кулІалар вражем харжарах. Хержав ЦК Генеральни секретарь, хержий ЦК Политбюро, ЦК секретариат, чІогІагІа КПСС ЦК-арча партийни тІахьожама Комитета председатель.

Нох. Л. И. Брежнева хатте хоам бу КПСС Центральни ревизионни комиссе цкьй заседанехь комиссе председатель хоржа хиларах.

Нох. Л. И. Брежнева Хадаам дош делаш къамьл ду съезда делегаташка. хьыхьаман чІагІгІа а ладугІаш еррига зала бохкаш чІагІгІа тІаьрами доттагІаш дукхаза мигьагІа а деххаш.

Нох. Л. И. Брежнева хьахайкхаду Советски Союза Коммунистически парте XXIV-гІа съезд дІакъайла хилар.

Делегатами хьаьхраман чІагІгІа дог урагте докхаш партийни гимн «Интернационал».

1971 шера 9 апреле КПСС XXIV СЪЕЗД ДІАКЪОВЛАШ НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

Новкъостий делегаташ!

Мукъаба сона вай парте XXIV-ча съезда хержача Центральни Комитета хьалхарча Пленума белха итогех дар дІахайта.

Барт болаш кхотаенней атмосфера йолаш хиначу ну Пленуме парте Центральни Комитета цхьа барт а болаш хержар шой кулгалду органаш.

КПСС Центральни Комитета Генеральни секретаралла хержав Брежнев Л. И. (ЧІогагІа, дІаьхдаь тІоараш тох. Шевар хьалгІотт).

КПСС ЦК Политбюро членалла хержаб е новкъостий: Брежнев Л. И. (ТІоараш тох), Воронов Г. И. (ТІоараш тох), Гришин В. В. (ТІоараш тох), Кириленко А. П. (ТІоараш тох), Косыгин А. Н. (ТІоараш тох), Кулаков Ф. Д. (ТІоараш тох), Кунаев Д. А. (ТІоараш тох), Мазуров К. Т. (ТІоараш тох), Пельше А. Я. (ТІоараш тох), Подгорный Н. В. (ТІоараш тох), Полянский Д. С. (ТІоараш тох), Суслов М. А. (ТІоараш тох), Шелепин А. Н. (ТІоараш тох), Шелест П. Е. (ТІоараш тох), Щербицкий В. В. (ТІоараш тох).

КПСС ЦК Политбюро члена кандидаталла хержаб е новкъостий: Андропов Ю. В. (ТІоараш тох), Демичев П. Н. (ТІоараш тох), Машеров П. М. (ТІоараш тох), Мжаванадзе В. П. (ТІоараш тох), Рашидов Ш. Р. (ТІоараш тох), Устинов Д. Ф. (ТІоараш тох).

КПСС ЦК секретаралла хержаб: Брежнев Л. И. — КПСС ЦК Генеральни секретарь (ЧІогагІа, дІаьхдаь тІоараш тох), Демичев П. Н. (ТІоараш тох), Капитонов И. В. (ТІоараш тох), Катушев К. Ф. (ТІоараш тох) Кириленко А. П. (ТІоараш тох), Кулаков Ф. Д. (ТІоараш тох), Пономарев Б. Н. (ТІоараш тох) Соломенцев М. С. (ТІоараш тох), Суслов М. А. (ТІоараш тох), Устинов Д. Ф. (ТІоараш тох).

Партийни тІахьожама комитета председателлайа Пельше А. Я. чІоагІйина ЦК Пленумо. (ТІоараш тох). КПСС Центральни ревизионни комиссе ший председателлала хержар новкъост Сизов Г. Ф. (ТІоараш тох).

Новкъостий делегаташ! Оаш хержача Центральни Комитето сона тІадиллад боккха тешам боларак съезда баркал ала. (ТІоараш тох). Оаха шах бу ну тешама, тхоашта декхар тІадуллача бехктокхам беррига боарам дика кхета а бу. Мукъаба сона парте Центральни Комитет, КПСС ЦК Политбюрои секретариати Советски Союза Коммунистически парте XXIV-ча съезда исторически решенеш кхочашъяре доала хІама деш хургйолларах шо дІатешаде. (ЧІогагІа, дІаьхдаь тІоараш тох).

Новкъостий делегаташ!

Советски Союза Коммунистически парте XXIV-ча съезда болх чакхбоалаш латт.

Вай сийлахь-йоккхача парте бехкийтараш, цун еррига сийдолча отрядий полномочни вакилаш шозд съезда итт дийнахьа гулбенна хилар пхе шера бьыча балхь итогаш юкца а хьатІадоагІача шерашка хургйола политически курс оттае а.

Итт дийнахьа Кремлена, вай съезда тІаба хабар вай еррига парте партийни съездаш ларх Іа бокъо а йолаш шоай истори, коммунизма лакхленашка шолча хІахьалхашка хьоча къахьа лоархІамера нехаш лоархІаш долча дерригача советски халкъа теркам. (ДІаьхдаь тІоараш тох).

Итт дийнахьа, укх залагахьа бІарг кхозбаш дар дерригa дуне а, хІана аьлча дукха хьалха дена вай еррига планета тІа кхетадаьд исторически процесса дунен событешка социалистически мехкаш коммунистически партеша, вай социалистически кечдаьхьалхе, вай ленински парти, цел боккха лоархІам болаш хилар. (ТІоараш тох). Болхлой классо, къахьегача адамаша, цун коммунистически авангардо шийа турпалерча къовсамца, шоаш кхоча эн хьегача къахьа чІогІа соцализми коммунизми йоалаш дуне истори дегІаэха йиш йоаца, шоашта хуьдела дегІаэха йиш йоаца хилар. (ТІоараш тох).

Съезда итогаш еш, вай йоаза бокъо йолаш ала йиш я боккха болх баьб, цун документаш тІа, делегаташа даьча къамаьлашка хьахьекхай вай парте ІалахьматЕ йоккха масса оагІорахьаре опыт, цун коллективни хьекъал. Съезда решенеш документаш хий е дукхача хана партен халкъен идейно-теоретически вахаре кертера моттиг лоацаш хургда. Вай коммунисташа, беррига советски наха партагІолла шоай дог гІоздоахаргда: съезда решенеш царна шоаш дена гІулакхаш тІехь тешаме хьалхле дацадар хургьа. (ТІоараш тох).

Новкъостий!

Са хьалхехьа дуьца дийзар советски коммунисташа шоай партийни съездех шоай партена хьалхашка лоархІа на Іеш, еррига коммунистически партешта хьалхашка, дунен болхлой болама хьалхашка лупи йола отчеташ лергІаш хилар. Из уйла йолаш дьыхкар вай XXIV-ча съезда а.

Цун балха юкъе, шоана хошма хилара, дакъа лоацаш хилар дунен бІаь совцІа коммунистически болхлойн, хІаьта иштта къаман-демократически социалистически партей делегацеш. Хетаргаха истори чухь цІенкха а иштта вакилаш болаш дунен революционни, кортамукъален, прогрессивни низий форум гулъенна. Вай, советски коммунисташ, геттара чІогІа тІаддигад ц. (ДІаьхдаь тІоараш тох).

Доазол дехьарча доттагІашен вежарашен дечa къамаьлашка ладувгІаш, вайна керда из на ходалар воаш дуне эргадаккха дехкарийла бола сийлахь-боккхача интернационални болама къаста йиш йоаца составной дакъа хилар. Вайна къахьеттача низаца хобелар вай парте, вай халкъо деча цу гІулакхий дерригача дунен лоархІам, дунен революционни процесса юкъе вай коммунизм хьалъеш воаш доахача толамашца лаьцача лоацача, лоапаргдолча дакъа лоархІам. (ДІаьхдаь тІоараш тох).

Вай цІаьхха а теша йиш хилар доазол дехьарча новкъосташа вай парте курс, дунен коммунистически боламера, цун принципиальни марксистско-ленински лини, цу болама цхьоагІо чІоагІъяра, дерригa революционни низаш кхетадара, цо хадданза масса хана а тІаухийта иштцхьа барт а болаш могабеш хилар. (ТІоараш тох).

Дезa доазол дехьара вежарийн доттагІийн! Мукъаба сона съезда цІерагІа, тха еррига партен дерригача советски халкъен цІерагІа тха съезда балха юкъе оагІ доакха дакха лейарах шоана баркал ала. (ТІоараш тох). Мукъаба сона тхона хьалхашка дунен сурт, еррига континенташка даттача революционни тІемий сурт кхы а хьаьгагІа гучадоаккхаш чулоацем болаш кІоартем къамаьлаш дирах шоана баркал ала. (ТІоараш тох). Мукъаба сона тха партех, советски халкъах дІайха дешаш аларах, оаш даь къамаьлаш бартцхьоагІони интернационализмани уйлашца даьца хиларах шоана баркал ала. (ДІаьхдаь тІоараш тох).

Новкъостий делегаташ!

XXIV-ча съездо вай парти, дерригa советски халкъ хьатІайоагІача хана хургйолча хьадалча политически линеца, политически программаца кийчдир. Цу линее чулоацам къаьгга бу ЦК Отчетни доклада тІа, хургйола пятилетка Директивай проектах йолча доклада тІа, вай съездо тІаийцача решенеш тІеи резолюцеш тІеи.

Экономически политика дахье

(Чаккхе 2-ча оагІо тІа).

КПСС Центральни Комитета Политбюро

Л. И. БРЕЖНЕВ,
КПСС ЦК Политбюро член,
КПСС ЦК Генеральни секретарь.

Г. И. ВОРОНОВ,
КПСС ЦК Политбюро член.

В. В. ГРИШИН,
КПСС ЦК Политбюро член.

А. П. КИРИЛЕНКО,
КПСС ЦК Политбюро член.
КПСС ЦК секретарь.

А. Н. КОСЫГИН,
КПСС ЦК Политбюро член.

Ф. Д. КУЛАКОВ,
КПСС ЦК Политбюро член.
КПСС ЦК секретарь.

Д. А. КУНАЕВ,
КПСС ЦК Политбюро член.

К. Т. МАЗУРОВ,
КПСС ЦК Политбюро член.

А. Я. ПЕЛЬШЕ,
КПСС ЦК Политбюро член.
КПСС ЦК-ча
КПК Председатель.

Н. В. ПОДГОРНЫЙ,
КПСС ЦК Политбюро член.

Д. С. ПОЛЯНСКИЙ,
КПСС ЦК Политбюро член.

М. А. СУСЛОВ,
КПСС ЦК Политбюро член.
КПСС ЦК секретарь.

А. Н. ШЕЛЕПИН,
КПСС ЦК Политбюро член.

П. Е. ШЕЛЕСТ,
КПСС ЦК Политбюро член.

В. В. ЩЕРБИЦКИЙ,
КПСС ЦК Политбюро член.

Ю. В. АНДРОПОВ,
КПСС ЦК Политбюро
членалла кандидат.

П. Н. ДЕМИЧЕВ,
КПСС ЦК Политбюро
членалла кандидат,
КПСС ЦК секретарь.

П. М. МАШЕРОВ,
КПСС ЦК Политбюро
членалла кандидат.

В. П. МЖАВАНАДЗЕ,
КПСС ЦК Политбюро
членалла кандидат.

Ш. Р. РАШИДОВ,
КПСС ЦК Политбюро
членалла кандидат.

Д. Ф. УСТИНОВ,
КПСС ЦК Политбюро членалла
кандидат, КПСС ЦК секретарь.

И. В. КАПИТОНОВ,
КПСС ЦК секретарь.

К. Ф. КАТУШЕВ,
КПСС ЦК секретарь.

Б. Н. ПОНОМАРЕВ,
КПСС ЦК секретарь.

М. С. СОЛОМЕНЦЕВ,
КПСС ЦК секретарь.

Г. Ф. СИЗОВ,
КПСС Центральни Ревизионни
Комиссе Председатель.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета Пленумах бола

ИНФОРМАЦИОННИ ХОАМ

1971 шера 9 апреле хилар Советски Союза Коммунистически парте XXIV-ча съездо хержача КПСС Центральни Комитета Пленум.

Пленумо цхьа барт а болуш КПСС ЦК Генеральни Секретарална хержар новкъост Брежнев Л. И. Пленумо хержар е состав а йолаш КПСС ЦК Политбюро: Политбюро членаш новкъостий Брежнев Л. И., Воронов Г. И., Гришин В. В., Кириленко А. П., Косыгин А. Н., Кулаков Ф. Д. Кунаев Д. А., Мазуров К. Т., Пельше А. Я., Подгорный Н. В., Полянский Д. С., Суслов М. А., Шелепин А. Н., Шелест П. Е., Щербицкий В. В.,

Политбюро членалла кандидаташ новкъостий Андропов Ю. В., Демичев П. Н., Машеров П. М., Мжаванадзе В. П., Рашидов Ш. Р., Устинов Д. Ф.

КПСС ЦК Секретаралла хержаб новкъостий Брежнев Л. И., Демичев П. Н., Капитонов И. В., Катушев К. Ф., Кириленко А. П., Кулаков Ф. Д., Пономарев Б. Н., Соломенцев М. С., Суслов М. А., Устинов Д. Ф.

Пленумо КПСС ЦК-арча Партийни Тlехьожама Комитета Председателалла чlоагlвар Пельше А. Я.

НОВКЪОСТА Л. И. БРЕЖНЕВА ДАЬ КЪАМАЬЛ

(Чаккхе. Долалур 1-ча агlо тlа).

парте линии — из советски халкъа вахара хьалхиш тоадара линии я. Ела — йоккха промышленность дегlайоалаяра, цуша цхьана цун оборонни доакъош а долаш, тlабохийта теркам лаьгl а ца беш, парте вай боахама беррига балха керттора практически декхар а лоархlаш дьалхашка оттаду къахьегамхой вахара хьал дикка лакхлар. Иштта да, новкъостий, вай де лерхlар, из кхоачашдара ерригача ресерсах, вай боахаме йолча ерригача торонех бизза пайда эца беза. (Тlоараш тох).

Социальни политика дальъе парте линии — из а советски общества цхьоагlо чlоагlъяра, советски общество шоаех латта классаш социальни группаш, дерригахь къамаш народностеш дlахо а гаргволара тlеерзаль линии, халдакьа социалистически демократи дегlайоалаяра общественни пачхьалкхени гlулакхаш кхоачашдара тlа-тlа дукхагlа бола нах юкъеозаре тlеерзаль линии я: из линии тlеерзаль а дlахо беррига къахьегамхой коммунистически сакхетам лаккбара, lилман культурен мамогта дегlайоалаяра, Советски саг духовно тоаваийтара, наха дика болх бе, ца паргlата баха йиш йола морально-политически хьал мехка чlоагlдара. (Дlальхдаь тlоараш тох).

Партийни вахар кьалдара дальъе — из а общественна партийни кулгалдара методаш эргальа тоаяра, партийни вахара ленински нормаш пlенхашта леларе, вай партийни мугlараш дlахо ккотадара тlеерзаль линии; из я парте болдлой классашара, деррига советски халкъашара бувзам мамогта чlоагlдара тlеерзаль линии. (Тlоараш тох).

Арахьарча политика дальъе парте линии — из а машаре ду нен халкъашта юкъерча ххерамлени, социализма мехкий вошалле дерригача дукен тlарча антиимпериалистически кортамукъален низашара цхьоагlон чlоагlъяра

лаии, хlанзехьа а ала мегаргда съездо оттадь машара, кортамукъален, халкъаш шоай лоlаме хилара тlехьареца къовсама программа дуне ерригача континенташ чlоагlа хьаллоаш, аьнна. (Тlоараш тох).

Парте XXIV-ча съездо оттаьча гlулакхий программа дерде латт, цу гайппара, советски халкъа керттора, эгара дезагlа йола дьашташ. Тахане а гуш да советски наха, — коммунисташа а парте боалараме а — съезда болх, цун решеней керттора тулоецам иштта тlаийна хилар. Мукъаб сона советски халкъо кхы а дукхагlа из, хьанар, цо дог гlоадалар кердача пятилетка Директиваш, резолюци, парте тlайна еррига решенеш кхоачашъяра тlабохийтаргхьарах теша! (Тlоараш тох).

Новкъостий делегаташ, вай парте ерригача республикански, краевой, областной организацей викалаш да шо. Вай халкъа бочхама дерригача доакъой, общественни вахара ерригача сферай, коммунизм хьалъяра ерригача участкай викалаш да шо. Советски коммунистий дерригача воахьлий викалаш да шо. Цу дерригаа йиш хилийтар съездо оттаьча хиина проблемаш шерра а чlоагlа хьожаш а юкъа, гlулакха хьаштаашта, парте хьаштаашта, халкъа хьаштаашта ятгара дикагlа ешача тайпара решенеш лаха. (Дlальхдаь тlоараш тох).

Массаих да дальча шо дерригаш а шоай городашка, юрташка, шоай партийни организацешка цlенкхоачарга. Мукъабе сона оашош хlара дика беча балха тlа, новкъостий делегаташ, шоаех хlаранегга съездо кхалта хьаяра, дог гlоадалара, энтузиазме сийг беррига коммунисташа, беррига къахьегамхошка оаш дlахоачийтаргхиларах тlайна. (Чlоагlа тlоараш тох).

Хlанз, вай тешаме, бlуйна политически курс оттаьча хlана, керттера дар да из толамца кхоачашъяр. Съездо хьалхашка оттадьча лекхарий масштабаш кхоачашъяра дlадех вай беррига балха — боахама, идеолой-политически, партийно - организационни балха боарам цlенхашта лахйбелла. Къьстта цуна тlабахийта хила беза съездал тlехьагlа ерригача партийни организацей низ. Лоаца лелча гlулакхаш дукха да хьалхашка — белаше а дог урауттаду а гlулакхаш. Байга дьежаш да воаш кхо це деши дог гlоадалрлен къахьега деза шераш, иштта мара кхоачашдулургдац вайга съездо белгалдаьхараш. (Чlоагlа, дlальхдаь тlоараш тох).

Доккхий толамаш доахалда оаш массане а, новкъостий делегаташ! (Чlоагlа, дlальхдаь тlоараш тох).

Доккхий толамаш доахалда вай парте, советски халкъо къоабалъьа тlайчача хьалхе леламча Ленина партел (Чlоагlа, дlальхдаь тlоараш тох). Доккхий толамаш доахалда шоай вахар кхоллаш, шоай ирз кхоллаш боалкача беррига советски къахьегамхоша! (Чlоагlа, дlальхдаь тlоараш тох).

Дальъала хийла Советски Союза Коммунистически парте! (Чlоагlа, дlальхдаь тlоараш тох. Беррига хьалгlоатт).

Дальъала хилда турпала советски халкъ! (Чlоагlа, дlальхдаь тlоараш тох).

Марксизма - ленинизма байрекха кlал — дlахьалхаца, коммунизма кердача котдолашка! (Чlоагlа, дlальхдаь тlоараш тох).

Новкъостий делегаташ, мукъаба сона ну тlехь Советски Союза Коммунистически парте XXIV-ча съезда болх чаккхальалге лархlа. Зала уйлаттаие цхьаттарра чlоагlа тlоараш тох. Хьахоа, «Ура!», «Ленински Коммунистически партена — сийле!», «Ленинси ЦК-ана — сийле!», «Советски халкъа — сийле!», кхайкха.

Съезда делегаташа хьалхашка партийни гими «Интернационал» доаких. Зала юха а юха а чlоагlа дальтарра тlоараш датт, хьахоа КПСС сийле доаха доашеш.

Индокитая халкъашта— паргlатои машари!

КПСС XXIV-ча съездо советски коммунистий, дерригача советски халкъа цlераglа дlайха важарий моршал ду турпала вьетнамски халкъаген, цун денала ерча ваингардага — Вьетнама къахьегамхой партеген, Лаоса а Камбоджа а къонахчал долча патриоташка, США империализмана духьала, Индокитае махкий паргlато, лоlам; маьрша кхоане бахьан долаш къовсам лоаттабеча майрача къовсамхошка.

Деналех бохаргбоацача Вьетнама Демократически Республика лорaераш империалистически агресси юхатоха дlахо а коталонаш яхар, социализм хьалъеча керда толамаш дахар лов тхона.

Оаха дlакхайкаду Къулбехьан Вьетнама кортамукъален низашца тхоай йизза солидарность хилар, цар керда толамаш дахар лов тхона цар дакъе интервентехи къам-дакхаца сайгонски режимехи мукъаякхихр духьа, шоай кхел царга шоашка къоастанийтара йола бокъо чlоагlъяр духьа лоаттабеча къовсаме.

Тха парг-бехаме тха оагlуви шоай бакъ гlулакх лора а деш, США империалистически интервенцена духьала хоадамболлаш къовсам лоаттабеча Лаосен Камбоджан патриотически хьалхьа ба.

Советски наха дlаза хоккхаду америкамски интервентайтан цар lуйтен хlилакбаш дlамаш стан долча турпалча вьетнамски халкъа, Лаосан Камбоджан сийлахьча патриотий котадовах.

Лерхlараш аха тlа а дожаш цlаккха а низ да хкоачаш ди-

КПСС XXIV-ча СЪЕЗДА ДАЬ КХАЙКАРАЛ

сар — практике из тlоотт американски агрессорий авантюрий уйлашта. Е бомбешца а снарядашца а, е политически шура хlилланаш а вlаштlехьдаьнадан цар социалистически мехка — Вьетнама Демократически Республике халкъа, Къулбехьан Вьетнама, Лаоса, Камбоджа патриотий лоlем кагбе. Иштта хурга дlахо а. «Вьетнамизаци» оалаш йола «азиаташ азиатий кулгашца бойбера» бlеха принцип чакхьаяккхаро новкъостал деврдац США империалисташта шоай зуламера уйлаш кхоачашде. Советски халкъо, социализма кхьча мехкий хьалхьаца, дуне халкъашта йикерча коммунистически болламе, дерригача прогрессивни низаца тешаме хьаллоаттадаро кхы тlа а чlоагlдаь кортамукъале езача Индокитая халкъий доналакьоалачали моастагlачуна лоаттабеча къовсаме уж котдаргlанара бола мераам ба.

Советски Союзо кlоаргга дог тайца а, Вьетнама Демократически Республика правительства, Къулбехьан Вьетнама Республика Хаьца бола революционни правительства, Лаоса патриотически фронто, Камбоджа Къоаман единни фронто ена предложенеш Индокитая проблемаш къоастаяра конструктивни дарз хиларех.

Хlана эггара хьалхашка къовсам лоаттабеча Индокитая халкъашара солидарность ма моттеи массо меттеи чlоагlъе езаш, США доал деча гlоазарий агрессивни политикане духьала хьинаре къовсам лоаттабе бацаш доаргl советски коммунисташа.

Советски Союзо ма мотта гlои новкъостали кхьд, хlанз а, ду Вьетнама Демократически Республикана социализм хьалъеча, цун оборонни низ чlоагlбеча, гlенхумда империалисташ юхатохача, лерргlен хоадамболлаш лаьттай, хlанз а лаьтт халкъий машарен къаман лоlамен гlулакха юкъе тlехдаьнна доккха дакъа лоацача Къулбехьан Вьетнамерча, Лаосерча, Камбоджерча кортамукъален болама тlехьо. КПСС XXIV-ча съездо торжественни дlакхайкаду Советски Союзо дlахо а из ишт дlакххуьргхилар.

Паргlато, машар, прогресс езе йолаш мел барешка кхайк КПСС XXIV съезд:

Кхы а чlоагlагlа айе Индокитае цlий мехкаеча американски империализма агрессена духьаларча протеста оаз.

Хоадамболлаш майрен хьагучадаха американски военщина зуламаш, хьаллаца Вьетнам, Лаоса, Камбоджа турпал халкъаш!

Шер а дуьба, чlоагl а дуьба Индокитаера империалистически агресси социара тlехьара, цигара США-и цар сохооникий беррига бlу арабаккхара тlакьара, шоай лаьттан тlа дай хилара йола Вьетнама, Лаоса, Камбоджа халкъий законни бокъоаш кхоачашьяра тlехьара деррига болам!

Индокитаера араккоса американски агрессораш!

Вьетнама, Лаоса, Камбоджа турпалча халкъий бакъ гlулакх котдаргха!

КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ РЕВИЗИОННИ КОМИССЕ

1971 шера 9 апреле хилар Советски Союза Коммунистически парте Центральни Ревизионни Комиссе заседани. Центральни Ревизионни Комиссе нов. Сизов Г. Ф. хержар комиссе Председателалла.

ПАРТЕ XXIV СЪЕЗДА ХЕРЖАЧА СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ ЦЕНТРАЛЬНИ КОМИТЕТА СОСТАВ

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета членаш

АБРАСИМОВ П. А.
АВРАМЕНКО С. С.
АКУЛИНЦЕВ В. К.
АЛЕКСАНДРОВ А. П.
АЛЕКСЕЕВСКИЙ Е. Е.
АЛИЕВ Г. А.
АНДРОПОВ Ю. В.
АНТОНОВ А. К.
АРИСТОВ Б. И.
АСКАРОВ А.
АФАНАСЬЕВ С. А.
АШИМОВ Б.
БАГРАМЯН И. Х.
БАЙБАКОВ Н. К.
БАННИКОВ Н. В.
БАСОВ А. В.
БАТИЦКИЙ П. Ф.
БАХИРЕВ В. В.
БЕЩЕВ Б. П.
БЛЕСКОВ А. А.
БОДЮЛ И. И.
БОНДАРЕНКО И. А.
БОРОДИН А. М.
БОРОДИН П. Д.
БРАТЧЕНКО Б. Ф.
БРЕЖНЕВ Л. И.
БРЕХОВ К. И.
БУГАЕВ Б. П.
БУЛГАКОВ А. А.
БУТОМА Б. Е.
ВАДЕР А. П.
ВАСИЛЬЕВ И. Ф.
ВАТЧЕНКО А. Ф.
ВАЩЕНКО Г. И.
ВИКТОРОВ А. В.
ВОРОНОВ Г. И.
ВОРОПАЕВ М. Г.
ВОРОТНИКОВ В. И.
ВОСС А. Э.
ГАВАНШИН Е. И.
ГАПУРОВ М.

ГАРБУЗОВ В. Ф.
ГЕОРГИЕВ А. В.
ГОЛДИН Н. В.
ГОРБАНЬ Г. Я.
ГОРБАЧЕВ М. С.
ГОРШКОВ С. Г.
ГОРЯЧЕВ Ф. С.
ГРЕКОВ Л. И.
ГРЕЧКО А. А.
ГРИШИН В. В.
ГРИШИН К. Н.
ГРИШМАНОВ И. А.
ГРОМЫКО А. А.
ГРУШЕЦКИЙ И. С.
ГРУШИН П. Д.
ДЕГТЯРЕВ В. И.
ДЕМЕНТЬЕВ П. В.
ДЕМИЧЕВ П. Н.
ДЖАВАХИШВИЛИ Г. Д.
ДОБРИК В. Ф.
ДОБРЫНИН А. Ф.
ДОЛГИХ В. И.
ДРОЗДЕНКО В. И.
ДРЫГИН А. С.
ДЫМШИЦ В. Э.
ЕЖЕВСКИЙ А. А.
ЕЛЮТИН В. П.
ЕНИШЕВ А. А.
ЕРМИН Л. Б.
ЕФРЕМОВ М. Т.
ЕШТОКИН А. Ф.
ЖИГАЛИН В. Ф.
ЗАХАРОВ М. В.
ЗАХАРОВ М. Е.
ЗВЕРЕВ С. А.
ЗИМЯНИН М. В.
ЗОЛОТУХИН Г. С.
ИВАНИЩИКОВА М. С.
ИВАНОВСКИЙ Е. Ф.
КАБКОВ Я. И.

КАЗАКОВ В. И.
КАЗАНЕЦ И. П.
КАЛМЫКОВ В. Д.
КАПИТОНОВ И. В.
КАТУШЕВ К. Ф.
КЕЛДЫШ М. В.
КИРИЛЕНКО А. П.
КИРИЛЛИН В. А.
КИСЕЛЕВ Н. И.
КИСЕЛЕВ Т. Я.
КЛЕПИКОВ М. И.
КОВАЛЕНКО А. В.
КОЖЕВНИКОВ Е. Ф.
КОЗЛОВ Н. Т.
КОЗЫРЬ П. П.
КОКАРЕВ А. А.
КОНЕВ И. С.
КОНОВАЛОВ Н. С.
КОНОТОП В. И.
КОРНЕЙЧУК А. Е.
КОРОТКОВ Б. Ф.
КОРЫТКОВ Н. Г.
КОСПАНОВ Ш. К.
КОСТАНДОВ Л. А.
КОСТОУСОВ А. И.
КОСЫГИН А. Н.
КОЧИНЯН А. Е.
КРАХМАЛЕВ М. К.
КРЫЛОВ Н. И.
КУЗНЕЦОВ В. В.
КУЛАКОВ Ф. Д.
КУЛИКОВ В. Г.
КУЛИЧЕНКО Л. С.
КУНАЕВ Д. А.
КУТАХОВ П. С.
КУЦЕВОЛ В. С.
КЭБИН И. Г.
ЛАПИН С. Г.
ЛЕБЕДЕВ Е. И.
ЛЕОНОВ П. А.
ЛЕСЕЧКО М. А.

ЛОМАКИН В. П.
ЛОМАКО П. Ф.
ЛОМОНОСОВ В. Г.
ЛУТАК И. К.
ЛЯШКО А. П.
ЛЯЩЕНКО Н. Г.
МАЗУРОВ К. Т.
МАНЯКИН С. И.
МАРИСОВ В. К.
МАРКОВ Г. М.
МАРЯХИН С. С.
МАСЛЕННИКОВ П. Е.
МАТЧАНОВ Н. М.
МАЦКЕВИЧ В. В.
МАШЕРОВ П. М.
МЕСЯЦ В. К.
МЖАВАНАДЗЕ В. П.
МИКОЯН А. И.
МИХАЙЛОВ Г. Л.
МОДОГОЕВ А. У.
МОСКАЛЕНКО К. С.
НАСРИДДИНОВА Я. С.
НЕПОРОЖНИЙ П. С.
НИКОЛАЕВА-ТЕРЕШКОВА В. В.
НИЯЗБЕКОВ С. Б.
НОВИКОВ В. Н.
НОВИКОВ И. Т.
НУРИЕВ З. Н.
ОГАРКОВ Н. В.
ОРЛОВ В. П.
ПАВЛОВ В. Я.
ПАВЛОВ Г. С.
ПАВЛОВСКИЙ И. Г.
ПАТОЛИЧЕВ Н. С.
ПАТОН Б. Е.
ПЕГОВ Н. М.
ПЕЛЬШЕ А. Я.
ПИЛОТОВИЧ С. А.
ПОДГОРНЫЙ Н. В.
ПОЛЯКОВ В. Т.

ПОЛЯНСКИЙ Д. С.
ПОНОМАРЕВ Б. Н.
ПОПОВА М. Г.
ПОПОВА Н. В.
ПРИЕЗЖЕВ Н. С.
ПРИТЫЦКИЙ С. О.
ПРОКОФЬЕВ М. А.
ПРОМЫСЛОВ В. Ф.
ПРОХОРОВ В. И.
ПУЗАНОВ А. М.
РАСУЛОВ Д.
РАШИДОВ Ш. Р.
РОДИОНОВ Н. Н.
РОМАНОВ Г. В.
РУДЕНКО Р. А.
РУДНЕВ К. Н.
РУМЯНЦЕВ А. М.
РУСАКОВ К. В.
РЫКОВ В. Н.
РЯБИКОВ В. М.
РЯБОВ Я. П.
СЕНЬКИН И. И.
СКАЧКОВ С. А.
СКОЧИЛОВ А. А.
СЛАВСКИЙ Е. П.
СМИРНОВ В. А.
СМИРНОВ Л. В.
СНЕЧКУС А. Ю.
СОКОЛОВ С. Л.
СОКОЛОВ Т. И.
СОЛОМЕНЦЕВ М. С.
СТЕПАКОВ В. И.
СТРУЕВ А. И.
СУРГАНОВ Ф. А.
СУСЛОВ М. А.
ТАБЕЕВ Ф. А.
ТИТАРЕНКО А. А.
ТИТОВ В. Н.
ТИХОНОВ Н. А.
ТОКА С. К.

ТОКАРЕВ А. М.
ТОЛСТИКОВ В. С.
ТОЛУБЕЕВ Н. П.
ТРАПЕЗНИКОВ С. П.
ТЯЖЕЛЬНИКОВ Е. М.
УМАХАНОВ М.-С. И.
УСТИНОВ Д. Ф.
УСУБАЛИЕВ Т.
ФЕДОСЕЕВ П. Н.
ФИЛАТОВ А. Д.
ФЛОРЕНТЬЕВ Л. Я.
ФУРЦЕВА Е. А.
ХИТРОВ С. Д.
ХРАМЦОВ А. И.
ХУДАЙБЕРДЫЕВ Н. Д.
ЦУКАНОВ Г. Э.
ЦЫБУЛЬКО В. И.
ЧЕРВОНЕНКО С. В.
ЧЕРНЕНКО К. У.
ЧЕРНЫЙ А. К.
ЧИРЯЕВ Г. И.
ЧУЙКОВ В. И.
ШАВРОВ И. Е.
ШАКИРОВ М. З.
ШЕВЧЕНКО В. В.
ШЕЛЕПИН А. Н.
ШЕЛЕСТ П. Е.
ШЕРЕМЕТОВ А. С.
ШИБАЕВ А. И.
ШИТИКОВ А. П.
ШКОЛЬНИКОВ А. М.
ШОКИН А. И.
ШОЛОХОВ М. А.
ШЕЛОКОВ Н. А.
ЩЕРБИЦКИЙ В. В.
ЩЕТИНИН С. Н.
ЮНАК И. Х.
ЯКУБОВСКИЙ И. И.
ЯСНОВ М. А.

Советски Союза Коммунистически парте Центральни Комитета членалла кандидаташ

АЛЕКСЕЕВ П. Ф.
АПРЯТКИН С. С.
АУЕЛЬБЕКОВ Е. Н.
БАЗОВСКИЙ В. Н.
БЕКТУРГАНОВ Х. Ш.
БЕЛУХА Н. А.
БЕСПАЛОВ Н. П.
БИРЮКОВА А. П.
БОРИСЕНКО Н. М.
БОРОДИН Л. А.
БОТВИН А. П.
БУДЕННЫЙ С. М.
ВИНОГРАДОВ В. М.
ВЛАДЫЧЕНКО И. М.
ВОРОНОВСКИЙ Н. А.
ВСЕВОЛОЖСКИЙ Н. Н.
ГЕОРГАДЗЕ М. П.
ГЕРАСИМОВ К. М.
ГЕТМАН А. Л.
ГОНЧАРОВ В. Н.
ГОРОДОВИКОВ Б. Б.
ГОРЧАКОВ П. А.
ГРИБАЧЕВ Н. М.
ГРУШЕВОЙ К. С.
ГУДКОВ А. Ф.

ГУЖЕНКО Т. Б.
ГУСТОВ И. С.
ДАВЫДОВ Н. В.
ДЕМЕНТЬЕВА Р. Ф.
ДЕМИДЕНКО В. П.
ДЕМЧЕНКО В. А.
ДОЕНИН В. И.
ЕГОРОВ А. Г.
ЕСЕНОВ Ш.
ЖУРИН Н. И.
ЗАРОДОВ К. И.
ИБРАГИМОВ А. И.
ИЛЬЯШЕНКО К. Ф.
ИНОЗЕМЦЕВ Н. Н.
ЙОВЧУК М. Т.
ИСАЕВ В. Я.
ИШКОВ А. А.
КАБАЛОЕВ Б. Е.
КАБКОВ Я. И.
КАЛЬЧЕНКО Н. Т.
КАМАЛОВ К.
КАНДРЕНКОВ А. А.
КАРАВАЕВ Г. А.
КАРЛОВ В. А.
КАРПОВА Е. Ф.
КАХАРОВ А.

КИРИЧЕНКО Н. К.
КЛАУСОН В. И.
КЛИМЕНКО И. Е.
КЛИМОВ А. П.
КНЯЗЕВ Ф. К.
КОЗЛОВ С. В.
КОЛДУНОВ А. И.
КОЛЕСНИКОВ А. Я.
КОЛЧИНА О. П.
КОРТУНОВ А. К.
КОЧЕМАСОВ В. И.
КОЧЕТКОВ И. Г.
КРИУЛИН Г. А.
КРУЧИНА Н. Е.
КУДЯКОВ Н. П.
КУРКОТКИН С. К.
ЛАВРЕНТЬЕВ М. А.
ЛЕИН В. П.
ЛИГАЧЕВ Е. К.
ЛОБОВ С. М.
ЛОЩЕНКОВ Ф. И.
ЛЫКОВА Л. П.
МАЙОРОВ А. М.
МАКЕЕВ В. П.
МАЛЬБАХОВ Т. К.
МАЛЬЦЕВ Т. Ф.

МАНЮШИС И. А.
МЕЛЬКОВ Ю. Д.
МЕШКОВ Ф. С.
МОРОЗОВ И. П.
МУЖИЦКИЙ А. М.
МУРАДЯН Б. А.
МУСАХАНОВ М. М.
НИКОНОВ В. П.
ОКУНЕВ В. В.
ОРАЗМУХАМЕДОВ О. Н.
ПАВЛОВ Г. П.
ПАПУТИН В. С.
ПАСКАРЬ П. А.
ПАСТУХОВ Б. Н.
ПЕТРОВИЧЕВ Н. А.
ПЕТРОВСКИЙ Б. В.
ПИМЕНОВ П. Т.
ПОБЕРЕЙ М. Т.
ПОГРЕБНЯК Я. П.
ПОНОМАРЕВ М. А.
ПОНОМАРЕВ Н. А.
ПОПОВ Б. В.
ПСУРЦЕВ Н. Д.
РОЗЕНКО П. А.
РОМАНОВ А. В.

РУБЕН В. П.
РУБЭН Ю. Я.
САПИН С. Н.
САВИНКИН Н. И.
САЛМАНОВ Г. И.
САЛЬНИКОВА Е. А.
СЕМЕНОВ В. С.
СЕРБИН И. Д.
СЕРГЕЕВ М. И.
СИДОРЕНКО А. В.
СИЗОВ А. А.
СИНИЦЫН И. Ф.
СКУЛКОВ И. П.
СЛАЖНЕВ Н. Г.
СМИРНОВ А. М.
СМИРНОВ А. Н.
СМИРНОВ Н. И.
СОЛОГУБ В. А.
СУЮМБАЕВ А. С.
ТАРАСОВ А. М.
ТАРАСОВ Н. Н.
ТАРАТУТА В. Н.
ТАРТЫШЕВ Н. Н.
ТОЛКУНОВ Л. Н.
ТОЛУБКО В. Ф.
ТРЕТЬЯК И. М.

ТРУНОВ М. П.
УДАЛОВ А. В.
УДАЛЬЦОВ И. И.
УСМАНОВ С. Н.
ФЕДОРОВ В. С.
ФИЛАТОВ А. Н.
ФОМИН Г. И.
ФОМИЧЕВ А. М.
ФРОЛОВ В. С.
ФУРС В. Я.
ХОЛОВ М.
ЦВИГУН С. К.
ЧАКОВСКИЙ А. Б.
ЧЕБРИКОВ В. М.
ЧЕРНЫЙ В. М.
ЧУРКИН А. Н.
ШАЛДУРОВ С. Я.
ШАУРО В. Ф.
ШАШИН В. Д.
ШЕВЧЕНКО А. С.
ШИБАЛОВ А. К.
ШИТОВ А. К.
ШУМАУСКАС М. Ю.
ЩЕРБИНА Б. Е.
ЯГОДКИН В. Н.
ЯКУБОВСКИЙ Ф. В.
ЯНГЕЛЬ М. К.

ПАРТЕ XXIV СЪЕЗДА ХЕРЖА КПСС ЦЕНТРАЛЬНИ РЕВИЗИОННИ КОМИССЕ СОСТАВ

АЛЕКСАНДРОВ-АГЕНТОВ А. М.
АНИКУШИН М. К.
АНТОНОВ С. Ф.
АРБАТОВ Г. А.
АРУТЮНЯН Н. Х.
БЕЛИК В. А.
БЕРЕЗИН А. В.
БОГОЛЮБОВ К. М.
БУЗНИЦКИЙ А. Г.
БУШУЕВ В. М.
ВАСЯГИН С. П.
ГОЛУБЕВ В. Н.
ГОРБАЧ Ф. С.

ГОРЕГЛЯД А. А.
ГОРКИН А. Ф.
ГОРЧАКОВ А. Е.
ГОСТЕВ Б. И.
ДЕНИСОВА Р. Н.
ДЗОЦЕНИДЗЕ Г. С.
ДМИТРИЕВ И. Н.
ДОЛОР А. П.
ДРАГУНСКИЙ Д. А.
ЕЛИСЕЕВА Н. Г.
ЕФРЕМОВ Л. Н.
ЖУКОВ Г. А.
ЗАГЛАДИН В. В.
ЗАКОЛУПИН И. А.

ЗАМЯТИН Л. М.
ЗАТВОРНИЦКИЙ В. А.
ИКСАНОВ М. Б.
КАЧИН Д. И.
КЛЫЧЕВ А.-М.
КОБЫЛЬЧАК М. М.
КОМАРОВА Д. П.
КОНОВАЛОВ Н. Л.
КОСТЮКОВ И. Ф.
КРУГЛОВА З. М.
КУДРАТОВ Ш.
КУЛАТОВ Т.
КУЛИДЖАНОВ Л. А.
КУСКОВ Е. И.

ЛЕБЕДЕВ Б. В.
ЛОБАНОК В. Е.
ЛОЦМАНОВА Т. П.
МЕДЬНИКОВА Э. Ф.
МИКУЛИЧ В. А.
МОЛДАСАНОВ Ж.
НОВОСЕЛОВ Е. С.
ОСЕТРОВ Т. П.
ПАВЛОВ С. П.
ПЕЛЛЕР В. И.
ПЕТРОВА Л. А.
ПИГАЛЕВ П. Ф.
ПУЛАТОВ Э. П.
РАХМАНИН О. Б.

РУМЯНЦЕВ А. Ф.
РЫЖКОВ Н. С.
СИЗОВ Г. Ф.
СИМОНОВ К. С.
СМИРНОВСКИЙ М. Н.
СМИРТЮКОВ М. С.
СОНЫГИНА А. П.
СТАРОВСКИЙ В. Н.
СУДАРИКОВ Н. Г.
ТЕР-ГАЗАРЯНЦ Г. А.
ТЕРЕБИЛОВ В. И.
ТИМОФЕЕВ Н. В.
УВАЧАН В. Н.
ХАЛДЕЕВ М. И.

ХАЛИЛОВ К. А.
ХАРАЗОВ В. И.
ХРЕННИКОВ Т. Н.
ЦИНЕВ Г. К.
ЧЕРЕДНИЧЕНКО В. В.
ЧУРАЕВ В. М.
ШЕВЧЕНКО Д. М.
ШИКИН И. В.
ШКУРАТОВ И. Ф.
ЩЕРБАКОВ И. С.
ЯКОВЛЕВ А. Н.
ЯСТРЕБОВ И. П.

ГАРГАРЧА МАЛХБОАЛЕРА НИЙСХОНИ ЧlОАГlАЧЕИ МАШАРА ТlЕХЬА

КПСС XXIV-ча СЪЕЗДА ЯЬ ЗАЯВЛЕНИ

Оаха советски коммунистий бийтта миллиони эскаро вехалаша, Советски Союза халкъий лоlам хlа а хьайкабеш, хоадамболлаш бехке ю американски империализмо хьал а лоаттеш lарбий кхачхьалкхенашта духьала Израила лоаттош империалистически агресси, дlакхайкаду lарбий халкъашка израильски агрессорех хиннараш дlалалар духьа паргlатон, лоlама, социальни нийсхон идеалаш котъяхар духьа лоаттабеча къонахчалa къовсамие вошей чехарий солидарность хилар.

Израильски агрессена духьалара машар безача низий къовсам

израильски доларча бухьйи сионистски гlоазарийн экспансионистски уйлар доаш ма ера хьагучахаре майан долаш йолча фаза ду бенвай тахан. Дуней халкъашта юкъера тlа-тlа чlоагlагlа хийрабоахаш латт израильски агрессораш машарга кхача безам хилар моттийта хьахкайкадеш а хlанзе гlулакхагь дехлача израильски экстремисташ хьаллоаттабеш а бола цар гlоалареш дола США империалистически гlоазараш.

lарбий мехкий. эггара хьалха Вlашагlкхийтача lарбий Республика, конструктивни позици лаьтув бола хьалаш хулийт 1967 шера 22 ноябрера Кхерамзаи Советта резолюци йlхеа кхоачашъяра.

Израильски доалахоша дlалийначa lарбий лаьттанкара шоай бlу ахбаккха йиза а арабакха из тигар — из дуней халкъий юкъера общественни мехка, Вlашагlкхийтача Къоамий Организаце решенеш гуччаье оа йола курал е.

Цудухьа машар безача дерригача низий декхар — ахьана оаргатlа а дьайна израильски агрессораи юхассацабар, массане а къоабалъьа тlайчаа дуней халкъашта юкъерча вахара нормаш lарбий пачхьалкхений законни бокъоаш царга дархlийтар, дlалийача lарбий территорешк тlа шоай бlу царга арабоккхийтар.

КПСС XXIV-ча съездо дlакхайкаду, lарбий халкъий хьалхашка шоай ахар дайта, Гаргарча Малхбоалера прогрессивни режимаш бухьахa, дуней ду дакъа хlара къаман — кортамукъален болам эшабе гlертан империалисташи цар гlоалашеш дерхlараш сакхдергеоашитах ше чlоагlа дог тайхаь хилар. Дерригача lарбий халкъий, Палестинерча lарбий халкъа а, законни бокъонаш хьаштаехь кхоачаш хургда. 1967 шера доаш дlалийча lарбий территорешь тlара дlабахa безаргба израильски агрессораш. Цуна бlаь тешаш ба шоай муьтагlа хилларга кортамукъалеге машарга, социальни прогрессаге кхача гlертача lарбий халкъий чlоагlа лоlаме уйлаш Советски Союза, кхьча социалистически мехкий халкъашара, дерригача антиимпериалистически машар безача низашара цар айхха бартцхьоагlо.

КПСС XXIV-ча съездо дlакхайкаду, хьалхашта юкъерча машара дотталлаш ленински политика лоархlагlа из йолаш чакх а йоахаш, Советски Союзо израильски агресси хьасенеча lарбий халкъий бакъ гlулакх, бlехагlча тайпара толлахь бокъонар ихазлоттадара. Гаргарча Малхбоалера гlулакхаш политически нийсхон кхоастахара. Палестинерча lарбий халкъа законни бокъонаш лораяра тlалерзадаь цар хьега хье дlахо а хьаллоатталергдолар.

Тхо кхайк бехкабоаца барте лертешка, машар безача дерригача халкъашкен кхачхьалкхенаш lарбий мехкий халкъаш солидарность чlоагlъярех цар къовсаме уж хьайкаре хьаллоаттадара тlа а хьехиш.

Империалистически агресси духьала доахача дерригача низий, шоай гlулакхаш солидарность чlоаккхара тlехьа, Гаргарча Малхбоалера нийсхо болаш чlоагlачеи тlехь машар оттабара тlехьа!

Дальъала а хилда, чlоагl а дьайла советски - lарбий доттагlал!

СЪЕЗДА ДНЕВНИК

Пхийтта миллион коммунист волчу партин цІерачІ XXIV съездо шеэн болх бохуш дІадахьар КПСС Централ Комитета политически ницкъ практически гІуллакхаш, ЦК Отчетни доклада тІера предложенеш ширшера. Вай халкъ дІахьаьдалла хьаьвеллачу коммунизман лаххьаш хьакъ партин тешшаме хьаьар къахьега хьакъегахьар съезд.

XXIV съездо чІоагІаьдайна нисдаргІча пхе шере планах йолу Директиваш — доьррига халкъан программа. Парте политика кхидарьпжиннарах, кІаккха а кхоачадеш хилла халкъе творчески ницкъан хьинари хиларах. Дькхи ер дІадо чІоагІдигаз хиларах, Советски халкъан вайна хьаьа чоагІдаргаш чоагІделларах боли чІоагІа тІедахь ба 1971 — 1975 шерашка СССР халкъе боахам доьгІабоалабаьра пхе шера планах йола КПСС XXIV съезда Директиваш доккхи делегацига дем дола къамальаш.

7 апреле 10 сахьат даьлча председатели дем нох. П. М. Машеров а волаш хьайналлар съезда іуьйрийнара заседани.

Дош лу СССР энергетика электрификацин министра нох. П. С. Непорожнево. Центральни Комитетои Советски правительствои, аьлар цо, чІоагІа йоахо хьай этгара хьалхарча ди ктие электроэнергетика доьгІаккхуллара. ВархІалгІча пятилетка мерашка технически доьгІаира кердача, лекхагІча лагІа тІа яьннай ця. ВІаннаргІйолла йолаьяй йоккха атомни энергетика, бІаь миллион киловатт соьгІа ния бола единни энергетически система хьаьай Советски Союза Европейски даьхьа тІа. ХІиз начахьалкхеш энергетически системашкаре колхозашти совхозаштен мел эшаш йолча электроэнергех 98 процент тел. Торо хинний бытен наха обслуживана еэн электроэнергех дукхаргІа вайа эш.

Советски энергетикаша дег чура къоабаб я ю хьал а ираш нІсдаргІча пхе шера планаш йолча XXIV съезда Директиваш проект. ЕррегІча социалистически экономика дара йола мехка энергетически бази лахдала теманишна дегІьа кІарла дерІ. Къахьегам терхей тІабохийт электростанцеш энергосистемаш йолл дахь автоматизациоша системаш юкъедахде.

Мехкайна терхем тІабахийна болахь энергетикаш доьгІабоалабаьра шиаьдолча доишех дийцар дІахо оратора. Укх пятилетке Экибастузски кІор боахкача бассейне ша бола электростанцеш хьалхе бонак еэ, хІаьа масехи йоккха электростанцеш хьаьлйе еэ Тюменски областе мехкадаьтташа хьабоагІачен вортогерчен газаш бола берибалаш.

ВЦСПС секретара нох. В. И. Прохорова аьлар, оахача техникаш, промышленность, юрта боахам доьгІаккхийла, обороним яьа чІоагІбь ца Ієш, ойслагІча дегІавархой болхлой классан берригача кьахьегамхой вахара хьал доккха тоаде аьнна лекхар оттае а йиш йолаш ба вай мохк.

КПСС Централ Комитета практике укх гІеххьарча шерашка чІоагІьеннай лоархІамегІа йола ленински традиция — халкъана лагІ гавоалкдта. Нахага дувнийта доккхий общеполитически, боахама, парте чупра гІулакхий лешаш уттаду ЦК-ас. Парте гІулакх шоай хар сакна а лерхІаш къахьегамхоша парех шоашта хетар оал. хьехам лу. Иштта дир ЦК-ас хІинц 'а, 1971—1975 шерашка СССР халкъа боахам доьгІабоалабарах йолча пхе шера плана Директивий проект съезде хьахиаллелхье кенатеха арахьахкча хала а.

Нох. В. И. Прохорова дийцар профсоюзий балхах, халкъа боахама планаш тІаьмне вахаре кхоачаргІьяра лелаеча ялах, чІоагІа лоацах дийцар къахьегамхоша социальни страховани сирь, санаторно-курортни гІуллакх леле, туризм, физически культурен спорта доьгІайоалалерах.

ЦК Отчетни доклае тІа а юрдечу пхе шера пятилх йолча Директивий проекта тІа а, белгалахьхьар ше къамаьл дош И. А. Лихачева цІерагІча Московски автомобильни завода директора нох. П. Д. Бородина, шерра оттадай вай пекчахалкхаш экономика дІадо а чІоагІьерен Советски халкъа вахара хьал тоадарен Іалмаш ларха тІа ніаштІехьаьйекха йола программи. ДІахо оратора дийцар хІанийча пятилетке автомобилишта марагІйийлача гІулакхех. ЗИЛ-ниш дукха болх баьб улавагІйола технологи юкьекхухьаш оборудованиш модернизацин кердаяр оттешн. Предприятега болх бейн а 100 автоматически 270 поточни механизированни лини. ЕрригІча конвейерий дІохтал 75 километр хул. Из балхахьахлаш грузовой автомобилий араяннаьа 1,5-еза доьгІадоелидаьд.

Оратора дийцар вай хано дІадехарашка хьежжа технически, экономически, организационни дахьаьра проблемаш мишта къеста. ЗИЛ-е аІаштІехьанникхахьахинекья отделий, лешй, службай кулгалхоша, дІаьта ишта ведущи инженерашка, конструкторашка, технологашна экономисташка дешийтаьга. Заводе боахь еннай предприятегра ВТУЗ-е производства организаторий сайрйнара факультет хьелда. Вай йоккхо а еэ къахьегамхоша оссарде балаш дешна ца Іен, шеэ раьаде хургболаш, чуловхам болаш а сискердиме а хилийтара. Цу проблемаш терхам тІабахийта беза Іалмехоша, экономиста, социологаша, министерствой кулгалхоша.

КПСС XXIV-ча съездо, аьлар РСФСР Министрий Совета Председатела заместителе, Российски Федераца Госплана председатела нох. К. М. Герасимова, вай дахьаш историе къахьета моттиг дІалоацаргья. Оратора дийцар пхе шера плана кердача пятилетка хьалхарча шера планаш хилал хьахлахо кхоачадерча РСФСР хьачера гахьахоча караргІайннарах. 1971—1975 шерашкІа, аьлар цо, республике кхоачаьен хурга халкъа боахама доррига доахьента интенсификаце яра. Іалмаш технически прогрессана шерра юкъехкахьара парте лаьца курс. Промышленни продукци арахецарга 44—47 процент доьгІадоагІаргІа, общественни производствана къахьегама оссарле лакхъяра хьатах 90 процент тІешетташ Іалмадерга.

ЛоархІаме лекхарах кхоачаде дезд производительни ницкаш дІа-бола кайседеита тоадара дахкье а. Малдбузен СибергІе вай мехка йоккхагІа йола мехкадаьттаи газовни промышленность база хьаьрга. Сихача темашка дегІаккхуьа лерхІ кхыйола малхбалхи районаш Дальни Востока, цига хьалье йолаьргья энергетика, металлурге, машинаш еэа, хьу чакхйоахача, кхача, промышленностьа кхыча йоаьной а предприятеш.

РСФСР Госплана председатела иштта дийцар экономически реформа дІахо а эргайоахаш тоаярхи халкъа гахаш лаьттаде хьурмат дем хоалдараш.

СССР ейгача промышленностьа министра нох. И. И. Тарасова хоаш бир ейгача индустре болхлоша дІахчача пятилетке продукция арахецнага 1,5-еза гаргга дегІадоаладарах. Дерригача дукхагІа арахийтача товарех 80 процент къахьегама оссарле лакхьяра тІакхийттад.

Доклад — халкъа боахам догІабоалабара пхе шера планах йола Директиваш — мехка экономика дІахо а доьгІайоалхара Іалашдате йоккха программа. Пятилетка мерттеречарех дола цхьа лекхар — халкъе вахара материальни культурни боаргам лакхбаре — сихача темашка доьгІахкуьа лерхІ ейга промышленность. 1970 шерарчул 1975 шера 19—24 процент дукхагІа араярга кІадаш, трикотажни хІамаш — 50 процент гаргга, некъаш баь кога гІирс — 18—23 процент, шуьйн хІамаш — 38 процент. Фарфораха фаянсах я 1200 эзар оахегІа арахецаргья, е вешта аьлча, 5 шера фарфоро-фаянсовни промышленностьа мошта мозза алхамьаргья.

Укх пятилетке бола вах хІара дешна эша деача товарешна Іалашбе лерІ. Укх гаргга шикаьа шера царех дукхагІдола товараш мех эша хургда.

ДІахо нох. Н. Н. Тарасова дийцар ейгача промышленность предприятешта реконструкци ярахи уж технически кийчьярахи.

Министра дийцар производстве эффективность лакхъяре сьонш хьеддаалелад лаьттача ялах.

Советски дарахоша чІоагІа лоташ гІоддаьна тІайнай парте плана, аьлар съезде къамаьл даьча «Коммунарка» яхача картахьалкхеш кхоачаннай завода директора нох. А. И. Шенников. «Коммунарка» — Подмосковни итара къаьнегІчарех бола боахам. Цул фермашка ца дик эзар соьгІа хьайба, юртбоахама лаьттай 100 гектараш лоархІаш 1445 центнер шура кьиххай, Іоьжа-боарха фух дойча 1720 Іаттах хІарамегара 4530 килограмм шура кьиххай, цул хьоалак 4 процент хилар. Цхо шера хьата хьуькьаи 12,4 центнер лакхбениаб боахаме, хІаьте из гектара тІаеа 33,2 центнер дІа а кхоачабьаб.

Лаьттах йоьхь лехка дІахо а тоадара, ерригача культурай кьеракьеш лакхбара ше лерхІача гІуллакхех дийцар нох. А. И. Мошковас. Доккхьара боза дІахо а чІоагІьмша ергьеп, аьлар цо. Оратора хетачох, ше бола чакмтет машинаш ма дьхара е уж кІезига хиларо.

КПСС Централ Комитетон Советски правительствои, аьлар КПСС Якутски обкома хьалхарча секретара нох. Г. И. Чиряева, лергІа чакхбоах СибергІеи Дальни Востоки районаш догІаккхулара бола КПСС XXIII съезде белгалбаь никъ. Сиха догІаух Якутски АССР производительни ницкаш. Укхаза хьахинай йоккха горнодобывающи промышленность. Чаккхьилнача пятилетка шерашка производство кхьоара боарам 1,8-еза соьгІа дахйбениаб. Къаьстта сиха догІаннай алмазаш доаха промышленность. Хьахиннад индустре керда дакье — газон. ХІаза дІайолалу КъилбаседЕ карвервалгра йола керда этап. Балхий масштабаш Іалашьяте чІоагІа догІалькай. ХІаьа хьалхагІа йхоачаньье еэа проблема лерхІаш я предприятеш цердагІа йолча технихаша, транспортни средствашка, гІишлошъчи монтирашна Іалашьелта, производственни процессашта автоматизацин механизации еэа. Къилбаседе ухийташ йола техника шийлача моттигашка а гІор йоаллача лаьтте тІа а бола булургболаш хила еза Іехьабакьда, делегата хетачох, из проблема къоастлела цала дел.

Истторча Къилбаседе масс боахаш болча яха, аьлар парте обкома хьалхарча секретара, социально-экономически хувамай боккха никъ хьабениаб. Традиционни доакъошка дега балхашна ихьана уж хьинаре тІаберя индустриальни къахьегама. КПСС ленински къаман политика доацача исторически хана Якутски автономни республики, мехка Къилбаседен къамий округий экономикан культурен цІаккха ца хоачача тайнара доьгІайоалаелга Іалашдаьа. Къилбаседе бахача аьхьа йоам дас сакна йоахко ираж дег тІара барзал аьлар до КПСС Центральни Комитетан Советски правительствааши.

Президиума иштта къамьал дир делегатагна: СССР просвещение министра нох. М. А. Прокофьева, СССР Министрий Совета Председатела заместитела, СССР Госплана Председатела нох. Н. К. Байбакова, Казахски ССР Министрий Совета председатела нох. Б. Ашимова.

Делегаташи массекхар раьза а волаш 1971—1975 шерашка СССР халкъа боахам доьгІабоалабара пхе шера планах йолча КПСС XXIV съезда Директивай проекта тІа тоадерш тІатохараш дира комисси хержар. Председатела нох. А. Н. Косыгина а волаш эржача комиссена 115 саг юкъе ваь.

Съездага моаршал доаттеш къамаьлаш дир делегаташи хьахьашаш безбаь тІайийча доадол дерхарча коммунистически, къаман - демократически, аьрдехарча социалистически партей вэкалаш: нох. Эрнан Дель Кантос — Чили Социалистически парте Централни Комитета Политически комиссе члена, нох. Томио Нисидзава — Япони Коммунистически парте Централни Комитета Президиума Массзарча бюро члена, нох. Амилкар Кабрал — Гвинеи Зеленый Мыса гІайренай лоІаме Африкански парте Генеральни секретара, нох. Марк Дриннес — Бельге Коммунистически парте Председатела, нох. Николя Шауи — Ливански коммунистически парте Централни Комитета Генеральни секретара, нох. Франц Мури — Австре Коммунистически парте Председатела, нох. Али Мухаммеда — Ирански коммунистически парте ЦК Хьалхарча секретара, нох. Хорхе Коллес — Болиие Коммунистически парте ЦК Хьалхарча секретара, нох. Меир Вильнера — Израила Коммунистически парте ЦК Генеральни секретара, нох. Эзекиас Папаиоанну — Кипра къахьегачи халкъа Прогрессивне парте Генеральни секретара, нох. Костас Колиянниса — Греце Коммунистически парте Хьалхарча секретара.

8 апреле дІадо болх бир КПСС XXIV съезда.

(ТАСС).

* * *

Парте кхоачашие лерхІа Іалашьяте доккхий гІуллакхаш чоагІа а оагІорьхьара къегга хьадьеххад СССР Министрий Совета Председателя нох. А. Н. Косыгина докладе тІа — 1971—1975 шерашка СССР халкъа боахам доьгІабоалабара пхе шера планах йола КПСС XXIV съезда Директиваш. Коммунизма материально-технически база чаккхьлача, вай мехка коммунизм хьальеча лоархІаме этап хургья кердача пятилеткашах.

Делегатаьа ишьи эггара белгалдоай кхоачашье лерхІа программа дерригача советски халкъа леарахишьтен уйламеш ма хет, те я, кІано.

7 апреле сайрийнарча заседани дийцар 1971—1975 шерашка СССР халкъа боахам доьгІабоалабарах йола КПСС XXIV съезда Директивайх доклад. Председателаш вача нох. П. М. Машерова дош ду СССР просвещение министра нох. М. А. Прокофьева.

Парте лоІаманга коммунизма материально - технически база хьаьяра ларгІа тІаерзаьйча Іалам-технически революце, аьлар цо, кадраша доккхий лекхараш хьалдаьша уттаду. Лакхара общеобразовательни боарам боаккхахьа профессиональни кийчо а йиш ю. Цигара хьалоагІе боахаш социальни лоархІам бола дийцар — укх хьатІадоагІача пхе шера катерхошта массанена юкъера образовани лула чакхйоалахыйна.

ДІаяхача пятилетке вай мехка 22 миллион кхуьнн боагІаршка бархІ шерара дешар дешийтад. ХІаьта дукха юкъера дешар дийшад 16 миллион дІаннтача саьга йолаш. НІсдаргІча пятилетка стерте белгалданиккхар оратора, укх тайнарча ньокхайсашца кхачтай вай: 92 процент гаргга кхуьнн боагІарши бархІшерара школа чакхьанилахча тІеххьагІа дешиш ба. 80 процент хийлал бераш йиза юкъера образовани лула йолча дешаро заведенешка лешь баргІа.

Цунна ихьана, аьлар нох. Прокофьева, массанега а юкъера дешар дешийтара парте оттаь задаче кхоачашьяра дукха къахьега дезаргда. Къаьстта тергам тІабахийта беза юргачча школа болх эргІабаьккха тоабаш. профессиональни - технически дешар шера доьгІадоалаера.

ДІахо оратора дийцар дешарашта идеологически политически кхетам баларах, лекха нравственни культура йоалаш, къахьегам безаш, масса а оагІорахь доьгІайоалья болаш уж кхебарах.

Советски интеллигенци эттара йоккхагІа йолча отрядо, аьлар нох. М. А. Прокофьева, — просвещение болхлоша — Централни Комитет дег чура баркал оал цо шоай бахка заши йоакхо ярі.

СССР Министрий Совета Председатела заместитела, СССР Госплана председатела нох. Н. К. Байбакова аьлар, Директивий проект кийчъеча хьажаре дакъа лаьцна советски республикашка, министерствашки ведомствашки, йоаккхийча предприятеш, Іалмо тохкамаш проектни организациеша. Кердача пхе шера плана проектни уттаьара бола парте Центральни Комитета кхалдаш кулгалден чакхбаьккхай.

Директиви проект, дІахо аьлар цо, халкъа боахам доьгІабоалабара лаьккха темаш лакгІ ца болийташ а советски экономике боккхий эргалонаш ела а хургья. НІсдаргІча пятилетке дукха лерхІаш йола общественни производстве пропорцеш тІаерзаьб: цуга даьа, советски халкъа юкъера хьал тоадера хІайохийта ресурсаш алсамьиарех, исоллагІа-даха, халкъа боахамь дерригача доатьаьй материально-технически база эргайоахаш товараш доьгІайоалайерах, хІаьа аьлта из ца лехча хьебаьгге йеш юх ХІавхачь хана оттаь бахача наха лиш товараш дукхагІа арахецара йола программа.

Къахьегамхой вахарь хьал дикка тоадара тІеерзаь йола КПСС XXIII-ча съездо тІайийча йола вай парте курс вахаре лерргІа чакхйоаккхаш я.

Бахача наха эша предметаш дукхагІа хьаделга, белгалданиккхар нох. Байбакова, Іалашду юрта боахам, ейген кхачани промышленность доьгІайоалярца цхьана халкъа эша товараш кхача индустре йоккьонна дукхагІа арахецара а, Юкъера лахрІача бахача наха эша товараш арахецнаьа 44—48 процент алсамдоалача, еача промышленностьа доакъошна 80 процент соьгІа доьгІадоаладергья уж арахецнаьа.

ХІаьа, дІахо хуш оратора, СССР Госплан Директивай проекта хьежжа, пхе шера хьа оттаеш я. Декхар дата пятилетке шерашка задани нийса дІа-кха екъарех, плана дерригача хьокьамашта нийса балане оттаярах уж дІаяш тераладехи.

Министерствашки соцдем республикаша капитальни даоламешь эффективнагІа найда энергбоала гІулакх оІашгІдьаьаккха деза. Цу дахьа партгераз ааф байх беш йолча предприятешка тріакаь кийч а еэ арадаьаш йола продукци алсамьеккхар. Министерствашки ведомствашки тоарайш даа еэ гІішлоштьяра сметна шоа 6—8 процентал кІезеггІа йоагІлаш лахбара.

Халкъа боахам доьгІабоалабара йолккхача эша чакхьрешаш эра лаьмье укх съезда оттадаьча декхаро, аьлар нох. Н. К. Байбакова, дукха хІалас кердачни боалаш хьаьа организмара. 10—15 шера лерхІа СССР экономика догІабоалабаре вела оттаеро тоаро хулайтаргья иш сердий планеш Іалашт ларда тІа уттееш. дакхбергбо халкъа боахама планирование боарам.

Казахстана йохахоча промышленност энергача Іалланте доккхийча хувамех дийцар ше къамаьл дош Казахски ССР Министрий Совета председатела нох. Б. Ашимова. Республика экономике, белгалдаьккхар цо, бархІалгІча пятилетка шерашка цхьаа ахкхоеш доьгІаеай производства объем. Бола бе йолайкайтай еэачех ейгачен индустре йоккхий предприятеш, керда энергетически мощностийм, Карагандинка тракторш, листовой прокат, боахоагІеш дорзо химически средствам, гранулированни минеральни удобренеш, полиэтиленови турбаш, кхейоле а продукци арахецнаьа.

Кердача пятилетке, аьлар цо, Советски Казахстанега хургба ударни стройкай хІашарча индустре. интенсивни юрта боахама. сихдла доьгІадоаргІача Іалмаш культуран мохк. Дикка толлургда къахьегамхой вахара хьал. хьоллургда 31 миллион квадратни метр хула вах чубахь хІешаш бІеш культурно-бытовой гІуллакхашта лахрІа йола объектиш.

Оратора доладаш дийцар республика производительни ницкаш доьгІадоаладар сиддарна юкъалелла йолча проблемах. ДІахо а доьгІабоагІаргья Іаьркачу, сийрна бесаш йолча металлургеи химически промышленностен предприятеш. Цунна дувзадена хьаьгьаьаша ерцош дергІа болча ханбастузски кІор тІа бола бош хургбола керда электростанцеш.

Кердача пятилетке беакхоахаш лекхараш лаьтт Казахстана юрта боахама хьалхаша. ХІара шера кьиерьера лаьрхІача 24 миллион тонна дІаккхоачадие дешь хьадоахьаш дола тІат. Республика шортта эрий тІехвалеш баьлтий дашгІоеш хиларо торо хулайт хьаьгбий боахаш дерригаа даьккхоа доьгІаккхуьла. Цхьаь бевна республика ца лелалу йоккха база аІашагІйоалача цхьайола хьалош нийсуу. Ыссаллехи хьаьсахоа лаьттахь аІашагІдерча лелалча совхозашка тоьлаш ца лаьттала онлаш машинаш бола бух техника. Цершь хи доаккьар, гІишлой материалаш, дизель чудеш дІекхухьаргІа шечкха гІолла мелиоргІаьш машинаш.

Шинь къамаьль чекхдоалийа нох. Ашимова аьлар, республика къахьегамхоши шоай патриотически декхар лерхІ парте XXIV-ча съездо исторически решеш сийлахьа хІиттахаккхоа.

8 апреле хьайннайлар КПСС XXIV-ча съезда артІашар заседани. Председателаш даш вар нох. Ш. Р. Рашидов.

1971 — 1975 шерашка СССР халкъа боахам доьгІабоалабара пхе шера планах йола КПСС XXIV-ча съезда Директиваш а доклад дІахо юкъарш съезде къамаьл дир приборостроени, автоматизаци средствий, управлени системай министра нох. К. Н. Руднева. Приборашьяраша, аьлар цо, ма дарра хьал а лоаш, чІоагІа кьоабал а ду Коммунистически парте ЦК-аи Советски правительствои гІуллакхаш. Производствани отраслеи управлени еча хьалинка планирований экономически стимулированен кердача системашка тІа промышленностен чакхйоахаш йолча экономически реформ, боахам гІуллакхий ерригача сферашка боахаша расчет доьгІаккхулаьоархи кІоаргьяра данне бериат давлиад. Оратора аоам бир, производства объем министерствой предприятешка пхе шера 2,3-аза, къахьегама оссарле 78 процент лакхъенна хиларах. Вычислительни техника средствий 4,6-еза дукхагІа арахийбай. Даькъа технически прогресс белгалйола арахецача приборий автоматика средствий номенклатура, из ерриге а 80 процент керда а йоахкаш, 1,6-еза шердалаьа.

Предприятеш кердача системанга бола бе кхарга хьежна организацеш хьеенай делга ен бахо планировани управлени. 1970 шера даьо арапрессарягІа йолча, производство лакхъяро дІахеттага ше ваххара йолча управлени структуре тІа хьалай министерствой, министерство — ерриге совьш начальники хозрасчетни промышленни объединени — предприятеш.

Цу тайнарча структура, аьлар цо, Іалашду управлени юкъера звено дукхагІа шой мугьоргІа хула, министерствашта торо яхийт шой тергам доккхий доьгІаккхулара перспективах, кадраши хьахаркхарен балхаш тІа дІайийсьерех, чудьара решениеш дегунархара хьахьда бола эффективность лакхъяра лаьмата тІеберебе. Шийга дІадакхийтар дала цхьа хьехьедолаш оІаштІехьакхьахьхад дакъа.

Министра дийцар кердача пятилетке приборашьярий кхоачаде деза лекхараш. 1971—1975 шерашка производствани гІуллакхаш хареи тайп-тайпарча сферашка эксплуатаце дІаяла лерхІ 1600-нел кІезаггІа йоаца автоматизированни системаш. Цул соьгІа, бола бе йолайолийтаргья технологически процессашта управлени ю хьар гаргга автоматизаце система. Системай тоьал хоакха дакьа кийт а даь, пушекьоргІа министерствой организацеий предприятей низакиц.

Нох. К. Н. Руднева дийцар управлени автоматизированни системашка найда хьаль, уж хьаьлга эргадоахаш тоадара дешаш. Цо белгалдаьккхар, керда пятилетке гІишлоштьерата хоадамболаш вычислительни техника хьаьра аьнна мехтел, электроприборостроени, автоматизаце средствешка, Іалмаш тохкамаш дера йолча приборашка а микроэлектроника лерда тІа боалхара белгалйоалаш хилар. Цунна аьнна дикка шераргья приборий функциональни тороени, цар дикал лакхъерга, техноогІа боах бергболаш хулийтаргьа уж.

Председательш дем болча нох. Рашидова хоам бу, докладах — 1971—1975 шерашка СССР халкъа боахам доьгІабоалабара пхе шера планах йолча КПСС XXIV-ча съезда Директивех лаьдаш ши йоль прения соцае яьаш а предложенеш оина хиларах.

Прения совсе мовзи решени тІаяш делегатаьа.

Дош хаддеш къамаьл дир съезда делегатайши хьаьшашеи безаме тІаийнача СССР Министрий Совета Председатела нох. А. Н. Косыгина.

Делегатаьа массанена раьза а волаш тІейнцар нох. К. Ф. Катушева Іоаьйна «Индокитай халкъашта — партІатох машарІ» яха КПСС XXIV-ча съезда Кхайкхам.

Советски коммунистий, дерригача советски халкъа цІерагІа, йоах документе тІа, КПСС XXIV-ча съездо дІайха вежарий моаршал лу турпалча вьетнамски халкъаген цул 'оенанерча аьлагардага — Вьетнама къахьегамхой Партеген, Лаосе Камбоджан къонахчал доача патриоташна, США империализма дуьхьалярча. Индокитая мехкий паргІатоена, лоІама, маьршача кхоненна тІехьарча майрача къовсамхошна.

«ГаргарчегІа Малхбоалерча нийсоми чІоагІачен машаре тІехьа» яхача КПСС XXIV-ча съезда Заявление текст Іойнийтир нох. Б. Н. Пономарева.

Оаха, советски коммунистий йоийтта миллионий искара цхьалхоа, йоах Заявлени тІа, Советски Союза халкъий лоІам дІа а кхайкийн, хоадамболаш безам ю американски империализм хьал а лоатташ Іарбий къовсамхоьлаамхошта дуьхьал Израиле лоттем империалистически агрессе, дІахиакьада Іарбий халкъаша израильски агресси хьалешарш дІадахар дуьхьа, сирІешш, лоІама, социальни нийсхоа доахаши котьахер дуьхьа лоаттабеча къонахчала къовсамна вой вежарий солидарность хилар.

Делегаташа массане раьза а волаш тІаш Заявлени.

Цул тІехьагІа дош дала ираш бокх пунктага хьежа йоккхуу съезда — парте централни органаш даржар.

Іуьйрийнарча заседание съездага моаршал душ къамаьлаш дир делегатаьаи хьаьшашеи безаме тІайийча доаол дерхарча коммунистически партей вэкалаша нох. Луис Карлос Престеса — Бразильски коммунистически парте ЦК Генеральни секретара, нох. Дж. Б. Маркса — Къулбехьен-Африкански коммунистически парте Председатела.

9 апреле болх дІадо баьхна КПСС XXIV-ча съездо.

Новкъоста А. Н. КОСЫГИНА дош хаддаш даь къамаьл

Новкъостий делегаташ!

НІсдаргІча пхе шера планах йолча Директивай проект йийцаре йоаккхай вай съезда. Из йоккхаре итоганіа дог тешадеш хьахьоях съездо-делегаташ бахийтача шій вэкалашка гІолла вай парте из сийлахь - йоакха, Іалашшаш бахьаь вай мехка социально-экономически культурни гІирсаш хаддара программа массеш раьза а болаш къобальеш хилар. (ДІаьалдаь тІоараш тох).

Делегаташа даьча къамаьлаша дІахойкхьар, вІашнатехар, чакххаьккхар вай парте из гІорданна программни документ дерригача халкъе съездах тьалхагІа лувлар. Цу къамаьлий церттера белгалонаш я уж большевистски принципиальность йоагашш парте болийша, долла хІама чулоацаш а социалистически общественни строй дегІаахара перспективаш кІоарга кхетаьи а, нийсагІа йола решенеш творчески лехаш юкьало ниха чІоагІа лоаши хилар. (ТІоараш тох).

Вай съездо къаьста хьахьекхар вай чайтен халкъеи а кхьаргІа. шира социальни прогресс бахьаш долаш лоаттабеча къовсама вай юкарча гІулакха юкъе Советски Союза тІа - тІа дукхагІа лакье чакара бола теший сакна вай программа тІайнйича социализма дерригача мехкашта, кхерригача дунен тІарча коммунисташта вай интернациональни солидарность. (ДІаьхаь тІоараш тох).

Новкъостий! Съездо оІашагІьалла комиссе хьежай Директивай проектана юкъелахьа хьачудерче тоадарашкеи тІатохарашкеи. Цу тІатохарий тоадерий йхаь дахьа Директиваша юкъелахьа моггду комиссе. Юкъедисьа вай текст моавва дІайійтьа.

Вош ерриге предложенеш, вІе шера вахі оттаеча хана уж боьшша Іомайтари дІаларайийтари дуьхьа. СССР Министрий Совет, СССР Госплан, министерстваш ведомстваш хьажийте дІачудулга оттадеа комиссе.

Пхе шера плана оттаеча хана вай ларде лувлаьргья КПСС Центральни Комитет» Отчетни доклада тІа Леонид Ильич Брежнево хьалхахьа церттера идеяш, шерра найда шаргба съезда делегаташа даьча къамаьлашка белгальеча предложенеш.

Партейни съездо чІоагІаьеа Директиваш нІсдаргІча пхе шера плана лайа а хиниа дІаоттаргья. Пхе шера плана оттаеча хана, шерво йолаш, хьатучайоахаргья общественни производства эффективность лакхьергІолеш къахьегама оссарле айергІолеш кердача ресурсаш ожрагІйоахаргья халкъа тІа-тІа дукхагІа эшаш долча материальни культурни хІамашна безаргІа кхоачанбера.

Укх шера 1-гІа август кхаьчалехьа плана отталь ала а пятилетка задаш производстве доакъошта, экономически районашта, предприятешта белгальдаь кха а еэйи я. Цул тІехьагІа йургІа правительстве хьожаргба. хьажийта КПСС Центральни Комитета Пленуме а СССР Лакхехьарча Совета сессе а дІачуйургья из.

Цу тайнара, керда пхе шера плана, социалистически демократе принципашка хьежжа, халкъа лоІам хьаькхоахаоа, парте халкъен коллективни хьаькьал, цар керда творчески уйлаш кхоанена хьон бола бакькььяра никъа байтал а баь дІаоттабарь наІах долаш хургья. (ДІаьадаь тІоараш тох).

КПСС XXIV-ча съездо сийрда оагІув язьяй вай парте историена юкъе, долчача хІамма тІехь котадоахаш йоахаш бола Маркса - Энгельса - Ленина сийлахь - боккха хьехам догІабоалабара юкье. Цудухьа партийни съезде даьчча доалаш долча шийх дІаралер кІоаргга лот гІоддаьна вай дерригача социалистически къахьегамхой доьлахьа хургдола бериат кхоалдаргдолча социальни прогрессе планировани сийлахь-доккхача гІуллакхана ше вувзаенна хиларах. (ТІоараш тох).

Вай парте съездаш эзолалле событеш я вай халкъен дерригача дунен тІарча коммунистически болама истори юъа. Вай шера тІера съездах дика уйлаш дег чу лоаттаду халкъо.

Вай съездаш, Іалашьеете йоккхийча исторически монументаши санна, бехдоаш ю дІахехача капиталистически сеханенгара социалистически заханенга кхаччалца хьабакхьача сийлахь - боккхача накъа тІа. Вай съездоша лоппа доалача седкъаша санна, дерригача адамий сийрдача кхоненга бода' кийса никъ лаш. (ДІаьалаь тІоараш тох).

Халкъа паргІатош урош баьхар долаш, Лаьтта тІара машар балхьея долаш, коммунистически кхоале бакьаи долаш лоаттабеш къовсаме чІоагІ а дуйна, догІа а уллайя бокъагІболча партен халкъен къаьнегІе! (ЧІоагІа, дІаьалдаь тІоараш тох. Берригаш а ирахІитт).

СССР Лакхехьарча Совета Президиуме

Пхе шера плана кердача пятилеткаьа тІеддьаьа доккхий толам [illegible] СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаца [illegible] Социалистически Къахьегама Турпала цІи [illegible] белгалбьаьна [illegible] металлургиа, машиностроени, [illegible] энергетикай, транспортни машиностроени, станкостроительни инструментальни промышленность, тракторни [illegible] машиностроени, автомобильни промышленность, - промышленни предприятеши, юрта боахам, культурно - бытовой гІулакхашта лаьргІа объектий гІишлош предприятешай организацешай болхлошта специалисташта.

НОХЧ - ГІАЛГІАЙ АССР-е

Бабушкин Владимир Георгиевич — «Грознефть» объединени «Ставрополнефть» нефтедобыча гаьзи даккхача управлени мастерий инженера.

Ладыгаев Бибердий Асламов — «Грознефть» объединени «Малгобекнефть» мехкадаьтти газа [illegible] управлени мастера дацача операторна.

[illegible] Мария [illegible] — Грозненски хІама тегача производственни объединени швейни мастерстваа.

[illegible] Шамсудина — [illegible] управлени [illegible].

* * *

Юртбоахама производство дегІайоалачаь лаьттамашта хьабаьккхача болхь продуктай найда кьеркашна йолкара пхе шера [illegible] Лакхехьарча Совета Президиума [illegible] Указах [illegible] «Серп и Молот» [illegible] орденаш Социалистически [illegible] йоккха партегІа [illegible] болхлой хеттаргашта.

НОХЧ - ГІАЛГІАЙ АССР-е

Айбатыров Османий АргаІайнович — Наурски района «Знаменски» совхоза механизатора.

Беккизова Мадина — МалгІобекски района «Ленина цІерагІча» колхоза звеньевая.

Тибоколова Вера Георгиевна — Шелковской района «Калинина цІерагІча» колхоза председатела.

ХОРЖАМАШТА ХЕТАЯЬ

Саьмарди́йнакх Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совете республика городской районаш къахьегамхой депутатий Советий исполкомий председателий совещани хилар.

Городской районий къахьегамхой депутатий Советех бола КПСС ЦК соцами СССР Лакхехьарча Совета Президиума Указаш кхоачашдара республика городской районий Советий исполкомашта хьалхашта хоттача декхарех Советаше кьамаьл дир КПСС обкома организационно - партийни болха отдела заведующий В. В. Верещагина.

РСФСР Лакхехьарчен Нохч-ГІалгІай АССР моттигерчен Советашка хоржамашта хийцо ярх доклада дир Нохч - ГІалгІай АССР Лакхехьарча Совета Президиуми секретара Г. В. Сельнина.

Цул тІехьагІа Лакхехьарчен моттигерчен Советашка хоржамаш дара кийчо ярх къамьалаш дир Наурски райисполкома председатела нох. Дьякова, Советски райисполкома председатела нох. Мажитова, Назранен райисполкома председатела нох. Арапиева, иштта кхыбараша.

Районий, городской тортий, поселкой къахьегамхой депутатий Советий материальни база чІоагІдарах СССР Министрий Советом РСФСР Министрий Советом баьча сонамех къамаьл дир Нохч - ГІалгІай АССР Министрий Совета оргтІехьа заведующи Х. Н. Дукузова.

Совещание чаккхйоалаш 1971 шера юртий поселкой къахьегамхой депутатий Советий Ерригероссийски социалистически хьаьхьавни 1970 шера республика юртий поселкай, станица къахьегамхой депутатий Советашта социалистически эхьа итогаш дІайоаний хьаштамаш хьалдала тоаргабаргьа (?) Пригородное кхача юрта Совета.

1970 шера республика юртий поселкай, станицей къахьегамхой депутатий Советашта шоай социалистически эхьа тоаьлла хьалхара моттиг хьехьай Пригородное кхача юрта Совета.

С. ШАДИЕВ.

12 апрель — космонавтика Ди

СЕДКЪАШКА ХЬАЛХАРА БАЬККХА ГІА

Полковник Е. ХРУНОВ, СССР летчик - космонавт, Советски Союза Турпал.

Уьш шера дерригеча адамаша белхадоккхуш шоай историе дезз ди — Юрий Алексеевич Гагарина космосе полет яь ятт шу дизар. Рейсе водаш эггара хьалхарча космонавта аьлар:

«Космосе эггара хьалха хилар. Іаламца цІакхе ца хиначча къовсаме ше цхьаь духьал оттар — фуд цул доккхагІа долаш дагадалар? Бакъда цунна тІехье из уйла йоцу сайна тІабожача Іалам-мате боккхача бехктохкама. Адамий тІехьенашта дагадаьллар эггара хьалха дар. Эггара хьалха адамашта космосе бода никъ биллар. Ил бехктоххам цхьанне хьалхашца, ятташ болча вахе хьалхашка, коллективна хьалхашка хиина Іац. Из бехктоххам ба дерригача советски халкъа, дерригача адамашта хьалхашке. цар тайпанецна а кхоанена а хьалхІоттар».

Советски наха доккхаш дг вай махкахь космонавтика дахье хилара, эггар хьалха седкъашка ваха саг Советски Союза гражданин хилар.

Юрий Гагарина полет аьчу тІехьагІа космосе даха хииназ наха лехкаш дала ктташ кемаш. Космоса анощера билла никъ дІахо бир. седкъий океан карабоахабеча майрача наха. Лоацачча хане Іалаьмате боккха болх баьб. геттара чоалхане йола эксперименташ яьй.

Советски космически программе хедданза а цхьан хІамана тІаерзаяь а кхоачашъеш я. «Космос карарерзара вай никъ, — аьйад КПСС ЦК Генеральни секретара ков. Л. И. Брежнева. Іилмани техникан оьлангара, фундаментальни дехкараш, баьсовой проблемаш къоастерве никъ ба... Советски Союзе космически тохкамаш дарах сага хьахьегама хьаштаашта. Лаьттарча машаре хьаштаашта Іадама кизаши вайнахи довзаре а практически карадерзадара а сийлахь — дехкар. да.

Адамаша беча бахха ду кердаей даькъера хьадда дола дехкараш къоастадир КПСС XXIII-ча съездо. 1966 — 1970 шерашка мехка хадкъа боахам дегІабоалабара пхе шера плана Директивашка лаьохІадар едІахо а космически ара йоахен радиобувзам, радионавигаци, телевидени, метеорологически служба нахалькахе тоаяре а кхача гІуллакхашта а цун результатех пайда эцар».

Вайча нийсъата хьежаа вай йоахе боккъо а йолаш ала йина я: ца дехкар сийленна кхоачашдаьча арахе.

1965 шера 23 апреле «Молния-1» яха бувзама спутник лакха эллиптически орбита тІа яккхарца вай мехка болх бе йолаелар Москвасе Дальни Востока горедаштех юкъера спутникова бувзама шерапалосни радиолинии. Цул тІехьагІарча шерашка шерра баьржар тІехгахьнара дукха кинашки йола радиобувзами тІехгахьнера телевидени. 1967 шера, Сийлахь — боккхача Октябра юбилейне кхача а спутниковски бувзама 20 приемни станци. Лоацача хана нитта йола станцеш хьахер Сибаргіеш. Гаьттера Кьилбаседа, Дальни Востока, Юкъерча Азиа юстере яхача областашка. ХьатІайоагІача хана хІара шера бола бе йолаелайта дерхІ «Орбита» яха 6 — 8 станци.

Кердача пятилетка Лаьттан искусственни спутникий цовкъосталлуш дІахо а дегІабоагІаргба бувзама городской, юрта, областашта юкъерча, магистральни бувзамаш [illegible] долча мехка бувзама цаІ йолаш автоматизированни система состоянной даьккха хиларах тарра. Иштта [illegible]. Перспективе ю практически чулоацарга СССР еррига территори. Цо [illegible] космически [illegible] шерра [illegible] хилара.

Вай мехка хьа а яь толамца болх беш а искусственни спутникий цовкъосталца халкъа боахама хьаштаашта эша метеоинформаци хьажара цуна оперативни обработка ера Іаламдеш йола «Метеор» яха метеорологически космически система. Системана юкъейоах метеорологически информаци гулъеш из Лаьтта Іоччуьш йола аппаратура яийна йол «Космос» «Метеор» яхача сере спутникаш. ДІаьхта ишта Москверча, Новосибирскерча, Хабаровскерча метеоцентрашка, йоккха пропускной способность йола бувзама каналашца юкъаслни лаьттарча командно - приемни пунктий сеть а. Могаж, хоа ди хилача тІоенсл тІехьашкахь а спутникашта тІабиллача шега а хьежара телевизиони аппаратура оттаяй. Цул цовкъосталца вай планете дийнахьарна оагІон тІа суртащ долх. хІаьте бийсан — спектра инфрацІе даькъа. Лаьттанон цул атмосферех чуоагІаш тІаьзаьш йола тепловой энерги мел а хьож даьрххІа йолча аппаратураш.

Спутникан метеорологи экономически эффективность геттара лакха я. ДІа-юха долхане хана могабаь никъ форда кемашна дІакхоачаш хилар моллатІоала гІуллакх хинна дІаттэд. Из ду Одесса, Мурманска, Владивостока метеопрогнозий бюрошка тІоала. Иштта практикас гемашта вовкъостад ду штормах, ураганех е ша баьча хьалча районех дораша. Из баьхьан доваш никъ барга йоаа хе юкъера льаргІача ият процентата кхоачаш хоае йиш хул. Планета фордаш тІеи оведкаш тІеи хІара шера ззараш хеташ лелаш хилара уйла йича тІеккха хоаузі да хьажаш йола метеорологически информаци мел пайдане я.

Вай кепайоазов тІа хоаи бар Тянь-Шанерея Гималаешкарен долаучаа хІшита метеоспутникий ювкъосталца режиц оттанйй аьлла. Цу дайнеех хьахилар ирргаше системана проектирования ира эшар. Космосера цкъа хеза іийнадаш вай Арктике традиционни хаиен хьалхагІа навигаци хьаалла йиш хилиттачча шиш развелдах бола хилар.

Спутникийн информаци мел пайдане а хьахойташ да тропически циклонечи ураганех хьалхе а ду хьамаш а.

Метеорологически космически система тІехье тІаьоагІача хоаш а дІахьалхашка юлаш дегІайоагІаргьа. Эргаьнча тоалу космосе зем баккхара методаш, лакклу аппаратурам прибораш балха характеристикаш. Специалисташта хетачох, чІоагІа уйла тІаозаш а спектометре ювкъосталка атмосфера температура вертикальни профилеш хьаьиара перспектива, но тешаме хьахойтаргьа пхе дай дал йийсех тІехьа оттаргйола ха.

Специалисташа лерхІачох, метеорологически система дегІаахара вож лостам ба информаци хьайнйеш йола пункташ дукхагІа хила йиш йолаш хилар. Спутникови метеорологе эффективность чІоагІа лакхлургьа. нагахьа санна прогноз йоаа хьаштдолча хІара пункта (аэропорта, областной юртбоахама, управлене, кх.) юкъарчаа доецаш спутникашкара хьажа а цул бІаь километр радиус хулача территоре тІа дІайоржаа а могаргдале.

ВархІагІа пятилетка чакхйоалаш хиниачча В. И. Ленин ваь 100 шу дуэча шерех хилар Даьхен космонавтикана доккхий хІамеш карагІдаьнне шу. 1970 шера урагІойаллийр тейп-тайпара гІулакхашта лаьрхІа йола 100 гаргга аппарат. Царна юкъе яр «Космос», «Молния», «Метеор», «Интеркосмос» яха спутникаш, сага лехкаш хииа «Союз-9» яха кема, «Зонд-8», «Луна-16», «Луна-17» яха автоматически станцеш, «Венера-7» яха планеташта межпланетни станци.

Сий долаш болх бир дІаяввача шера дукха зэараш болча космос карарерзарий эскаро. Дукха барий къахьегаш белгаабаьккхаб правительства совгІаташ даларна, хІаьта Іилматой, конструкторий, промышленноста болхлой йоккхача группана экспериментальни орбитальни станци къаярна дуьзаденна а «Союз» яха ракетно-космически система урагІйохдийташ да а Іилма-технически балхаш бахьан, «Венера-4», «Венера-5», «Венера-6» яха планеташта юкъера автоматически станцеш хьаярах. Венера яхача планета физически параметраши атмосфера химически состави къоастаярах 1970 шера Іилман техникан даькъе Ленински премеш елар. Ленински премеш елар вай метеорологически космически система хьаярана я.

ДІаяххача шера урагІаьяхийтача аппаратешта юкъе дукха а дукхагІъараш Лаьттан спутникаш планеташта юкъера станцеш я, вешта аьлча автоматически аппараташ. Из шай бахьан довлаш дай. Советски космически программана юкъе вертера доаріІам бу цар.

Сага къахьегалургдоацача моттиге автоматаш болх бу. Масала, спутник йІаьхача хана Лаьттан радиациони юкъ тІа болх буургболаш а. Автоматически аппараташ бу болх беттаиша, хІаьттел шерашка бе йиш болаш ба.

Автоматически аппаратех пайда эцаро хьахилйтар Бутт. Венера кхийола планеташ йовзара йола геттара шера торонаш. Боккъал а триумфальни а хиина дІаэттар «Луна-16»-и, «Луна-17»-и яхача автоматически станцей полеташ. Цул рейсана дуьнен тІа эггара хьалха толамца кхоачашдир ахьан планете тІара вокх планета хІама чаккъара. цул грунт а кхаш Лаьтта юхаххачара а принципиальни верда дихкар. Советски космонавтикана карагІдаьннача цу хІаман боккха мах бир дуьнен Іилмахоша. Къаьстта аьлча, вовзаш волча ингалийски радиоастронома профессора Бернард Ловелла аьлар: «Луна-16» яхачо кхоачашдаьлехкар — из космос карарзаеш ю боккъонна йола революци ю».

Цул тІахьагІа шиі бутт а балалекьаь дуне пендаьккхар кердача собите. 1970 шера 17-ча ноябре «Луна-17» яхача автоматически станце Бетта ДогІий Форд яхача районе Іоайоссайир Лаьттаре лелаш йола «Луноход-1» яха ше лела автоматически аппарат, из йиш хьалйтар Бетта тІехоа тайп-тайпарча моттигашка Іилма-технически тохкамаш даре шерра программа кхоачашгьа. «Луноход-1» яхачунца наьа экспериментъ хьаьлекхар Бутте кхийола планеташи йовзара цу тайпарча средствех шерра пайда эца йиш хилар.

ДІадаха шераш белгаадьаар космос Іомаеча социалистически мехкаша тІа-тІа чІоагІлуш вІаши гІуллакхаш деш. «Интеркосмос» яха йиъ спутники «Вертикаль» яха геофизически ракетеш урагІъяхийтар, цар ювкъосталца вархІ мехкна — Болгаре, Венгре, ГДР, Польша, Румыние, Советски Союза, Чехословаке — Іилмахоша Іомайир вай хапарча Іилман эггара лоархІамечарех йола цхьа проблема — Малхо бу болхи но вай планета атмосфера лакхерча тІоаланта ери йола влияни. Спутникаш тІа яр ГДР-е, СССР, ЧССР, ПНР — хьаьнь приборашш.

Автоматаша доккха дакъа лоац космически аре карарзаеча. Пилот тІаволайш йохийтача хІаранега 20—30 автоматически аппарат кхоач. Из процент цкьатарра да керттерча космически шин пачхьалкхена — СССР-аи США-ни. Укх гаргарча иттъ шера космосе тІа-тІа дукхагІа хургья автоматически аппараташ. Бакъда из даиме а дац пилот тІаьола полеташ ешаш яхаргья. Уж йоаваш мегаргдаш. Уж пайдане а эшаш а, хилайза нирйоашш а а.

Цхьайолча моттигашка сага ларгІа юлу Іилма эксперимент, моллагІча автоматаш чекхагІа йола результат. хІаьта эшаш моттиг эттача программа хувца а лу.

ХІаьта эггара йІаьхагІа йола саьта [illegible] тароеш? Из къе курадар вай историй дийна восприятти йолаш хилара! Цул совгІа, шоашта гонахьара Іалам дега уйлаппа тІа цІа эцаш хиача шоаш еча открытех дукхагІъараш хьуургахар наха. Лаьттана гонахьара космос тахкаран карарерзайран юкъе советски программа тІа — боккха доархІам бу пилот тІаволаш еча полетий. Иштта тІехьара аь полет яр хинйиа нийсье ккм йоша йІаьхача хана хинна «Союз-9» яхача кема рейс. Цул экипаж — Андриян Григорьевич Николаева Виталий Иванович Севастьянова. Барайтта дени бийрайтта буси космически полет еш космосе йІаьхха ха йоаххаш сага организмана еча влияни цо болх бара беча Іоттьамахи йола мальера медико-биологически дехкеш кхаьчар. Дукхача денашка хьежар кема бортовой системаши лаьттара технически средстваши мишта болх булуш а, Іилма-технически тохкамий, дений, экспериментий йоккха программа кхоачашйир. Цу дерригаш а дІало космически техника дегІайоалаяра боккха доархІам хиина Іаькар, из дІахха дуьзаденна да халкъа боахама дукхача доакьой хьылда долча хьаштаншка, ишко тайп-тайпарча ювкъоецца.

Иштта Іилман доккха гІуллакх карагІдаьнача тохамий, космически эксперименташ еча гІуллакхаара, балха атмосфера йолаш хиначча полета юкъе даькъаллаярий къоалачьаа практически лостамца тардеш хилар космоса тохкамаш дарах карарерзарех вай еррагача программа характерни башхало а хилна дІаэттад.

Дукха ха йоаццаш а тІехь сиго космосе еча полетах денах дола гІуллакх, открыти доархІар. Иштта яр Гагарина полет, Леонов космосе вахар. Хьалхи а саьна денал долча гІуллакха моттиг хургьа. Открытеш хургьа тІехьа тІаьоагІача хана а. Бакъда космосе еча полетий тІа-тІа дукхагІа керттера чулоацам хила дІаотт болх, информаци хала гулъяр, факташ Іоар. ТІехьа тІаьоагІача хана а мишта хьожам тохкаргья керда хамаш, системаш, прибораш, бакъда полеташ тІа-тІа дукхагІа карарзаергьа лаьттарча гІуллакхашта.

Советски Іилма космонавтика йола йІаьхача хинира орбитальни станцеш хьаяра вовкъа. ХІара вай полет да лерхІар кхоачашдара кнкъа баьккхе гІа ба. хІара экспериментъ иштта йола станцеш хьаяра юкъе доаца дакъа да. Да мел дальча дерригача хІаман цІа яьккхача соа йоккха моттиг дІаьоаргьар, цудухьо да цІа йоакхаргьаш дукхьаа тІехьарчул мара. Из да космосе кемашта маневрировани яр, уж гаргалоалалар, вІашатІкоттар, саг цхьан кема чура вокх кема чу валар. Йийллача космически аре цхьадола монтажни демонтажни белхаш кхоачашлер, сварка тайп-тайпарча способашка тохкаш хьажар, аппаратурена а Лаьттаха цул атмосферахи йола информаци хьахара методашта а обработка йер. Юхера а «Союз-9»-не барайтта дени барайтта буси полет еш техники а саг а масса оагІорахьара техкар.

Станцешка лабораторешта дуккхача хана орбиташ тІа хила еш. Экипажаш хиъ-юкъе вІаши хувца лерхІ. Цул станцешта бола бере мел эшар Лаьттара доаттадергда.

Иштта йола станцеш хьаярах советски Іилма лерхІ саг дІахо а космосе хьачара эша эггара доархІамегІа дола хьал. Цу тІа вур космически тохкамаш дегІаахара еррагача логика. Царех тайпа да цІадо а космос йоазачов карарзаечеи толамаш дахар.

Дукха да йІаьхачи хоаира орбитальни станцейи лабораторейи ювкъосталца кхоачаелле йиш хургйола дехкараш. Цудухье лерхІ советски Іилма уж хьаярал саг космосе вола магистральни никъ.

1971—1975 шерашка СССР халкъа боахам дегІабоалабара пхе шера плана тІа дІахо а спутникий, автоматически, пилот чувоача аппаратий ювкъосталца телефонно - телеграфни бувзам, телевидени, метеорологически прогнозировани дегІайоалаяра, Іаламе ресурсаш йовзара, географически тохкамаш дара, кхьдолаа халкъа боахама дехкараш къоастадара [illegible] Бутте Мальда система кхийола планеташи фундаментальни Іилманашка тахка а лерхІ.

Летчикаша - космонавташа дукха еча Коммунистически партенем советски халкъан вай сийлахь-йоккхача Даьхен байракх тІехьа тІаьоагІача хана а космосе кура лепаш хилийтаре доала хІама дергхилерах бола тешам лу.

МОСКВА. КПСС XXIV съезд.

СУРТА ТІА: СССР летчик - космонавт Г. Т. Береговой КПУ Октябрьски РК хьалхарча секретара В. В. Усенкова Днепропетровски пачхьалкхан университета доцента Е. И. Шабельникова автографаш луш ва.

В. ЕГОРОВА сурт.

ТАСС фотохроника.

Эцархой хьашташ кхоачашдеш

Берріга советски нах санна, парте съезда яа майоагІара вахаьыхар Грузне «Гастроном» торга коллективаш. Товарооборота пхе шера плана кхоачашйир цар дІаяххача шера 7-ча декабре. Товарооборота боарам 48,8 процент лакхбелар 1966 шера [illegible].

Къаьстта дика болх бир юбилейни шера торга болхлоша. Цу шера планал совгІа 412 эзар сом пайда бир цар.

Эзараш сомаш мах бола рузкъа кхоачаь складаш юкъейоалларах, хий кхоадарах, объекташка ха деш бола цхьа кІезигбарах, «Грозминора», шурий комбинатера, дулха комбинатера, «Росбакалеяра», торгови базера товараш хьахухьача транспортах дикагІа пайда эцарех дІига эша болхлой кІезигбарах.

Къаьстта дика хьахьайгар цар кердача шера хьалхарча квартале. Квартальни план 29 марта кхоачашъе аьлла социалистически дехкараш тІеийцадар. Шоай дола толамца кхачаш а деш квартальни план 103,3 процент кхоачашйир, планал совгІа 1,5 эзар сом пайда бир цу барт тайпача коллективо.

Городе баха нах кхачен продуктанца дикагІа Іалашбора, цар пхе шера, къаьстта укх тІехьарча хана дукха торгови керда объекташ хьайийлар: 23 саг болх беш хургвола № 1 йола керда тика, № 7 йолча тика чу бакалейни - кондитерски отдел, иштта кхыраш.

Къахьегамной балхах мукъа бола ха лорае лерІаш торге шерагара шерагга дакхлу йІахархоша шоаш дІатІа а баха шоашта дезаа товараш хоржийта (самообслуживани) а заказагІа продукташ бахача наха дІегІа дІахкухьийта а. Цул совгІа торга тикана кхоачашду дезача деношка сааг йоалеш-йоалеш хулача деношкех лаьрхІа ду заказаш а.

Торга тикай болхлошта юкъе шерра яьржай коммунистически болама, «дикагІа вола продавец», «дикагІа йола кассир» яха хІерараш ахара хьаьш.

Коммунистически къахьегама коллективна сийлахь цІи яхкара къовсам лоттабеш 26 бригада а, 8 бригадана сийлахь из цІи, хІаьта 86 сага — коммунистически къахьегама ударника цІи, «дикагІвола продавец», «дикагІйола кассир» яха цІи еляр 380 сага.

Юбилейни шера болх дика барах «За доблестный труд» яха медаль елар торга 57 сага. Царех а № 1 йола тика продавец Красикова, № 8 йолча тика-йоккхагІйола продавец Пристинская, № 14 йолча тика продавец Султанова, кхыбараш.

Дика болх бариа белгальайвай «Знак почета» яха ордаш енначa Л. М. Льяновас кулгалдача № 7 йолча, ков. Мхаев заведующи волча комсомольско-хьаргхой, № 10 йолча, социалистически торговле отличник М. И. Боева верте лаьтача № 9 йолча, Хь. И. Мамилов заведующи волча № 14 йолча тикий коллективаш.

Дукха дукхагІйараш хьалхах а болаш, алу бІаь совгІа саг ва торге болх беш. Уж ба эрсий, нохчий, гІалгІай, украинцаш, эрмалой, кхыбараш. Партейни организаце, коммунистий хьалхеяца цхьа дезьа санна барт тайпа, вІаши цовкъостал деш болх а бу, баха а бах уж, дакхбу цар коммунистически сакхетам, кхиадаршкошта эзий гІуллакх долга.

Укхаза шерра йийцар, Іомайир КПСС XXIV-ча съезда Директивий проект, торгови болхлошта юкъе политически болх беш ба агитаторш, политинформаторш.

Шерра социалистически дих а йоарьяь йІадарой хьашташ кхоачашдаро гІагІертта къовсам лоттабу «Гастроном» торга болхлоша Ленински Коммунистически парте XXIV-ча съездо болх беча денош.

Ч. ЮСУПОВ.

ПИСЬМО КЕПАТЕХАДЕЦЕ А...

«Самообслуживани почтан» [illegible] юрта а болаш МалгІабика района йоккхача Ачалкхерча почтови отделенера кхоачамбоацарах дувцаш «Сердало» редакце [illegible] издаьхар [illegible] Черепкова. Цу письмох лаьца Нохч-ГІалгІай АССР бувзама производственно-технически Управлене начальника заместитела тхога укх тайпара хоам бу:

Поккхача Ачалкхе почта дерттІа дІа из кхаьхарах лаьца вов. Черепкова къаьхча жалобах оаха дІахойт, цу юрта почта балха тІа уж кхоачамбоацараш хиина хилар.

Почтальонаш хьазара а уж шоай балха дІачІоагІбара гІуллакх геттара хана хиларгІа дешархоша дІацхьхьайтад письмош.

Укх шера февраль бетта йоккхача Ачалкхе почтальон балха хьаийцав. цунна балха лелае гоергш бахача лахага почта хинахьа дІацхьачийтара болх дерттІа вІаштІехьбаьккхаб.

ЙОККХА КОТАЛО

1971 шера квартала пачхьалкхен план промышленносто кхоачашьярах бола Нохч-ГІалгІай АССР Статистически управлене хоам

КПСС XXIV-ча съезда сийга шерра яхь а йоарьяь къахьегаьча республика промышленни предприятеш коллективаша промышленни производство дегІайоалаеча керда доккхий толамаш даьхад.

1971 шера цхьоалагІча кварталe продукцена реализаци ера объема план республико хелал хьалха, КПСС XXIV съезд хьалхьхьа кхоачашьяй. 1970 шера цхьоалагІча кварталерчул 10,2 процент лакхбеннаб промышленни продукце боарам.

Совдх цхьоалагІча квартале хиннача укх тайпара дегІаений промышленноста керттерча доакъой производство:

мехкадаьтта доаккха промышленность — 9,1 процент;

мехкадьатта чакхйоаха промышленность — 9,1 процент;

химически мехкадьаттахимически промышленность — 7,7 процент;

машинаш яхеш металлообработон — 13,7 процент;

хьунех хьу чакхйоахаш промышленность — 4,4 процент;

гІишлой материалий промышленность — 4,2 процент;

кхача промышленность — 10,4 процент.

Предприятешна продукцена реализаци ера плана производство дегІайоалаяра плани мишта кхоачашьйий хьахьоцх укх дахьайташ:

	[illegible]	[illegible]
Ерригача республике гІоала	102,4	110,2
«Грознефть» объединени	101	109
«Грознефтехимзаводы» объединени	102	108
Вознесенски газ чакхйоаха завод	100,1	114
«Красный молот» завод	103	114
«Электроприбор» завод	100,2	106
«Пищемаш» завод	106	100,1
Адрнена пІерагІа йола «Электроинструмент» завод	101	115
«Трансмаш» завод	104	110
Грозненски ремонтно-механически завод	104	99,8
Электромеханически завод	108	109
Медикоинструментальни завод	104	115
Грозненски Автоспецоборудовани опытно-экспериментальни завод	98	108
«Грозэнерго» районни энергетически управлени	105	108
«Терек» яха мебельно-хьу чакхйоаха фабрика	103	113
Швейно-производственни объединени	101	107
Кога гІирс бу фабрика	77	70
«Консерплодоовощ» производственно-совхозни объединени	109	117
ГІишлой материалий промышленноста управлени	110	108
Республика кхачан промышленноста министерство	108	98
Даогара промышленноста управлени	101	96
Моттигерча промышленноста министерство	99	109

Республика бІарчча хьейдача Болат, цемент, толаеш шиге продукцена реализаци ера план гІирс бера 1971 шера цхьоалагІча тІехкхоачашъяьле а цхьайолча квартала план кхоачашъяьнаш. предприятешца бнзе, пайда эцар Промышленни продукце керттерчу производственни мощностех ре-тера тайпаш хьажар укх даиерийех. па хьагойт:

	[illegible]	[illegible]
Мехкадаьтта — эзараш тоннаш	8319	107
Газ — млн. куб. м.	1210	113
Электроэнерги — млн. квт. сахьт	[illegible]	103
Болат — эзар тонн	8,5	104
Мехкадаьтта аппаратура — эзар тонн	4,6	118
Насосаш	250	106
Сельскохозяйственни [illegible] агрегаташ	106	95
Тракторни прицепаш	2063	100,9
Электрографически машинаш	206	140
Трансформаторни подстанцеш	307	106
ГІишлош ю кирпичаш (колхозашка хьаьр йоацаш) — млн.	41,1	96
Кир (колхозашка хьаьр йоацаш) эзар тонн	0,6	84
ВІашагІйоахама дашха-бетонни конструкцеш оаттамаш — эзар куб. м.	20,4	140
ГІулакхага дІайохьйта хьу кийчъяр (колхозашта кийчъяр йоацаш) — эзар куб. м.	44,5	108
Пиломатериалаш (колхозашка хьаьр йоацаш) эзар куб. м.	15,5	78
Мебель — млн. сом	2,8	122
Швейни хІамаш — млн. сом	9,0	101
Кога гІирс — эзар пар	296	77
Бедаш пачхьалкхен ресурсашкара дулх эзар тонн	3,5	129
Колбасно-ветчинни, хІамаш — эзар тонн	1,3	126
Пачхьалкхен ресурсашкара мехка шуьра (колхозий даьтта доацаш) — тоннаш	180	в 2,1-за

	[illegible]	[illegible]
Шекарча шурий продукци — эзар тонн	14,1	111
Кондитерски хІамаш — тонн	1144	107
Хлебобулочни хІамаш — тонн	[illegible]	95
Макаронни хІамаш — тонн	353	95
Консерваш — млн. усл. банка	14,7	98
Ний — эзар дкл.	256	109

1971 шера цхьоалагІча квартале кооперированни поставкай план кхоачашъяьй: болат лоаладеча — 116 процент, чон лоаладеча — 103 процент, бесаш дола металлаш лоаладеча — 167 процент, поковкаш еча — 138 процент, штамповкаш еча — 187 процент.

Производствана механизаци яр, технологи производство вІаштІехьйоккхалген эргалоехаш тоадар, рационализаторски болх тоабар, производственни фондех эффективностагІа пайда эзар баьхьан долаш къахьегама оасарле лакхъяра укх шера цхьоалагІча квартале хиначчул 102,1 процент кхоачашъяьй. 1970 шера цхьоалагІча квартале хиначул 11,2 процент лакхъеннай къахьегама оасарле. Еррига тІехкийтта продукци къахьегамь оасарле лакхъяра чота ххийтай.

Производства технически боарам лакхбара, механизаци, толашгІа йола технологи юкъедьара, болх Іилман ларад тІа вІаштІехьбоккхара тІагІертта къахьегаш а промышленни предприятешй коллективаш.

Нохч-ГІалгІай АССР Статистически Управлени.

Редактор М. К. ЛЬЯНОВ.

Хьажа, ладувгІа

[illegible] апреле.

ТЕЛЕВИДЕНИ:

10.15 — «УчагІІаеш». Іалаша — популярни программа. 10.45 — [illegible] [illegible]

[illegible] 18.00 — Кердадераш. 18.05 — «КПСС XXIV-гІа съезд» яха телевизиони документальни фильм. 19.15 — Эфире къона а. 21.00 — «Ха». Информациони программа. 21.30 — «Коммсерхах бола балладе» яха художественни фильм.

РАДИО:

6.30 — Концерт (эрсий меттала). 6.50 — Хоамаш. 7.00 — Москва. 7.30 — «Грозненский рабочий». [illegible]

РЕДАКЦЕ АДРЕС: г. Грозный, Ленина улица, 11 (3-гІа этаж). Телефонаш: редактора — 2-44-88; редактора зам.—2-39-11; бахьаргхана секретара — 2-34-38; [illegible]

«Грозненский рабочий» издательство типографи. Революции проспект, 7/04.

АДРЕС РЕДАКЦИИ: г. Грозный, ул. Ленина, 11 (3-й этаж). Телефоны: редактора — 2-44-88; зам. редактора — 2-39-11; ответственного секретаря — 2-34-38; [illegible]

Типография изд-ва «Грозненский рабочий», проспект Революции, 7/04.

Сф05080. Заказ № 3890.